

**UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE ECONOMIE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE
DOMENIUL CONTABILITATE**

**Doctorand
Ana Maria MĂLĂESCU**

TEZĂ DE DOCTORAT

REZUMAT

**DEZVOLTAREA PROFESIEI CONTABILE ÎN ROMÂNIA ȘI
RECUNOAȘTEREA ACESTEIA PE PLAN
INTERNAȚIONAL**

**Conducător de doctorat
Prof. univ. dr. Marioara AVRAM**

**CRAIOVA
2019**

CUPRINSUL REZUMATULUI

ARGUMENTE ȘI CUVINTE CHEIE.....	3
CUPRINSUL TEZEI.....	4
INTRODUCERE	6
STRUCTURA TEZEI DE DOCTORAT	8
CONCLUZII, PROPUNERI ȘI DEZVOLTĂRI ULTERIOARE.....	14
BIBLIOGRAFIE	22

ARGUMENTE ȘI CUVINTE CHEIE

Profesia contabilă din România are o istorie de aproape 100 de ani (mai exact, 98 de ani în 2019). În tot acest interval a cunoscut o serie de transformări sub influența variabilității unor factori politici, legislativi, economici, socio-culturali, tehnologici. În prezent profesia contabilă din România (dar nu numai) este, din nou, în fața unor schimbări profunde, catalizate în principal de evoluțiile tehnologice.

Pe acest fundal, studiul modului în care profesia contabilă din România evoluează și va evolua sub impactul acestor tendințe, modul în care se încadrează această evoluție în tendințele manifeste pe plan mondial constituie, în opinia noastră, o temă de actualitate.

Tema este și una de noutate, cel puțin în peisajul cercetărilor ample (doctorale, post-doctorale, de abilitare) din România. În general studiile de acest tip s-au concentrat pe analiza evoluției doctrinei și practicilor contabile și mai puțin (doar în subsidiar) pe analiza evoluțiilor în sfera profesiei contabile.

În aceste condiții demersul nostru de cercetare își propune să completeze, în peisajul științific autohton, analiza evoluției profesiei contabile din România (cu accent pe ultimii 30 de ani), reliefând inclusiv aspectele legate de recunoașterea acesteia la nivel internațional.

Cuvinte-cheie

- profesie contabilă
- profesionist contabil
- expert contabil
- IASB
- Accountancy Europe
- CECCAR
- CAFR
- CCF
- standarde internaționale de raportare financiară (IFRS)
- standarde internaționale de contabilitate (IAS)
- standarde internaționale de contabilitate pentru sectorul public (IPSAS)
- standarde europene de contabilitate pentru sectorul public (EPSAS)
- standarde internaționale de etică
- codul de etică pentru profesioniștii contabili
- standarde internaționale de audit și asigurare
- standarde internaționale de educație contabilă
- etică
- deontologie
- responsabilitate socială
- raționament profesional
- marketizarea profesiei contabile
- publicitate profesională
- internaționalizare
- recunoaștere internațională
- armonizare
- conformare
- convergență
- contabilitate digitală
- TIC
- cloud computing
- cloud accounting
- XBRL

CUPRINSUL TEZEI

REZUMAT.....	2
LISTA ABREVIERILOR.....	5
INDEXUL TABELELOR.....	7
INDEXUL REPREZENTĂRILOR GRAFICE.....	9
INTRODUCERE	11
CAPITOLUL 1 PREZENT ȘI PERSPECTIVE PRIVIND DOCTRINA ȘI ORGANIZAREA PROFESIEI CONTABILE	17
1.1.Delimitări conceptuale privind organizarea și reglementarea profesiei contabile în România.....	18
1.1.1.Fundamentări teoretice privind profesia contabilă	18
1.1.2. Reglementarea profesiei contabile.....	22
1.1.3. Rolul profesiei contabile în România	25
1.2. Organisme ale profesiei contabile	29
1.2.1. Organisme ale profesiei contabile la nivel internațional	29
1.2.2. Organisme ale profesiei contabile la nivel național	34
1.3. Standarde internaționale ale profesiei contabile	41
1.3.1. Standarde Internaționale de Raportare Financiară	41
1.3.2. Standarde Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public	43
1.3.3. Standarde Internaționale de Etică.....	44
1.3.4. Standarde Internaționale de Audit și Asigurare	45
1.3.5. Standarde Internaționale de Educație Contabilă	46
1.4 Organizarea și exercitarea profesiei contabile în România.....	48
1.4.1. Organizarea profesiei contabile în România – trecut, prezent, perspective..	48
1.4.2. Exercitarea profesiei contabile în România.....	53
CAPITOLUL 2 ETICA ÎN PROFESIA CONTABILĂ. PROVOCĂRI ȘI MIZE.....	57
2.1. Delimitări conceptuale privind etica profesiei contabile în România.....	58
2.1.1. Etica în afaceri și responsabilitatea socială	58
2.1.2. Etica și responsabilitatea în profesia contabilă	65
2.1.3. Codul etic IFAC: rol, structură	70
2.1.4. Studiu comparativ privind codurile etice ale profesioniștilor contabili din România	76
2.2. Principiile etice fundamentale ale profesiei contabile	79
2.3. Importanța principiilor etice în profesia contabilă	83
2.4. Raționament profesional și etică în profesia contabilă	84
2.5. Norme deontologice privind promovarea serviciilor contabile.....	87
2.6. Marketingul serviciilor contabile. Provocări etice	90
CAPITOLUL 3 INFLUENȚA EVOLUȚIEI CONTABILITĂȚII ASUPRA PROFESIEI CONTABILE	97
3.1. Contabilitatea românească în perioada socialistă și locul profesiei contabile	98
3.2. Repere ale evoluției profesiei contabile românești în perioada 1990-1994	103

3.3. Coordonatele profesiei contabile în condițiile adoptării sistemului de contabilitate continental – Etapa 1994-1999.....	110
3.4. Profesia contabilă și armonizarea contabilității din țara noastră cu Directivele Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate – Etapa 2000-2005.....	115
3.5. Locul și rolul profesiei contabile în condițiile conformității contabilității din România cu Directivele Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate – Etapa 2006-prezent.....	120
3.6. Profesia contabilă în era digitală. Provocări și oportunități	127
CAPITOLUL 4 RECUNOASTEREA PROFESIEI CONTABILE DIN ROMANIA PE PLAN INTERNATIONAL	133
4.1. Fundamentarea modelelor de cercetare	134
4.2. Formularea ipotezelor de cercetare	144
4.3. Metodologia de cercetare	146
4.3.1. Descrierea chestionarului	146
4.3.2. Stabilirea eșantionului	147
4.4. Rezultatele cercetării.....	148
4.5. Discuții, limite, direcții viitoare de cercetare	160
CAPITOLUL 5 CERCETARE EMPIRICĂ PRIVIND STADIUL ACTUAL ȘI PERSPECTIVELE PROFESIEI CONTABILE ÎN ROMÂNIA	165
5.1. Formularea întrebărilor de cercetare.....	166
5.2. Metodologia de cercetare	166
5.2.1. Descrierea chestionarelor	167
5.2.2. Stabilirea eșantionului	168
5.3. Rezultatele cercetării.....	168
5.3.1. Analiza datelor privind gradul de satisfacție al antreprenorilor față de serviciile contabile	169
5.3.2. Analiza datelor privind dezvoltarea profesiei contabile.....	178
5.4. Discuții, limite, direcții viitoare de cercetare	190
CONCLUZII, PROPUNERI ȘI DEZVOLTĂRI ULTERIOARE.....	193
BIBLIOGRAFIE	207
ANEXA 1	228
ANEXA 2	234
ANEXA 3	240

INTRODUCERE

Obiectivul fundamental al cercetării noastre este descrierea stadiului actual al profesiei contabile din România. Dimensiunea descriptivă a cercetării a fost completată cu una exploratorie, în cadrul căreia s-a urmărit identificarea perspectivelor de dezvoltare a profesiei contabile din România și de recunoaștere a acesteia pe plan internațional, atât recunoaștere formală cât și recunoaștere informală.

Pornind de la acest obiectiv fundamental au fost fixate o serie de **obiective derivate**, grupate în două categorii:

a. obiective derivate privind cercetarea literaturii de specialitate (obiective privind cercetarea teoretică – OCT)

OCT1. Realizarea unor delimitări conceptuale privind organizarea și reglementarea profesiei contabile.

OCT2. Identificarea raporturilor dintre etica în afaceri, în general, etica specifică a profesiei, în particular, și profesia contabilă.

OCT3. Analiza conexiunilor dintre raționamentul profesional și etica în profesia contabilă.

OCT4. Determinarea impactului evoluției contabilității asupra profesiei contabile.

b. obiective derivate privind cercetarea aplicată (OCA)

OCA1. Analiza nivelului de recunoaștere internațională a profesiei contabile din România și a determinanților acesteia.

OCA2. Analiza satisfacției antreprenorilor cu privire la serviciile prestate de profesioniștii contabili.

OCA3. Analiza rolului și imaginii auto-percepute a profesioniștilor contabili.

OCA4. Analiza modului în care profesioniștii contabili din România se înscriu în anumite tendințe manifeste la nivel internațional (etica în profesie, utilizarea unor noi tehnologii informaționale).

Pentru atingerea acestor obiective s-au avut în vedere următoarele **axe de cercetare**:

- descrierea organizării profesiei contabile din România;
- identificarea principalelor mize și provocări determinate de respectarea unor principii de etică în profesia contabilă;
- descrierea evoluției contabilității în România și a implicațiilor acestei evoluții asupra profesiei contabile din România;
- analiza recunoașterii internaționale a profesiei contabile din România pe baza unei cercetări empirice;
- analiza stadiului actual și a perspectivelor profesiei contabile din România (pe baza a două cercetări empirice).

Prima axă de cercetare a urmărit, pentru început, realizarea unor delimitări conceptuale și circumscrierea teoretică foarte exactă a conceptelor de ”profesie contabilă” și ”profesionist contabil”. Abordarea a pornit de la documentele provenite de la organismele internaționale influente în domeniu (în special IFAC), a trecut apoi la cadrul de reglementare autohton și a analizat nuanțările propuse de anumite lucrări științifice, românești sau străine.

Al doilea aspect care a fost abordat în cadrul acestei prime axe de cercetare l-a reprezentat identificarea principalelor organisme cu rol de reglementare în profesia contabilă, internaționale (fundația IFRS, IFAC, Accountancy Europe, FIDEF) și naționale (CECCAR, CAFR, CCF).

Organizarea profesiei contabile în plan național are un puternic determinant în standardele internaționale ale profesiei. În cadrul acestei prime axe de cercetare am analizat și prevederile acestor standarde și nivelul la care au fost asimilate în profesia contabilă din România.

În final, având în vedere toate aceste influențe, am încercat să descriem cât mai fidel modul de organizare și exercitare a profesiei contabile din România, punctând și câteva elemente ale evoluției acesteia în timp.

Axa a doua de cercetare și-a propus să analizeze impactul implementării formale a eticii în profesia contabilă, la nivel global și la nivel național. Pentru început s-au realizat delimitări conceptuale necesare privind ”etica în afaceri”, ”responsabilitatea socială”, ”etica și responsabilitatea în profesia contabilă”.

Circumscriștii acestora am identificat și am caracterizat succint principalele provocări pentru profesia contabilă.

În continuare am realizat o analiză a codului etic al IFAC și a modului cum acesta a fost transpus în context național. În acest sens s-a realizat un studiu comparativ al codurilor de etică al celor trei organisme din sfera profesiei contabile din România (CECCAR, CAFR, CCF). În cadrul analizei acestor coduri o atenție deosebită s-a acordat principiilor etice fundamentale.

Tot în cadrul axei a doua de cercetare s-a investigat relația dintre raționamentul profesional și etica în profesia contabilă.

Pentru finalizarea acestei axe de cercetare s-a abordat problematica marketingului serviciilor contabile, din aceeași perspectivă, a respectării unor norme deontologice înscrise în codurile de etică profesionale.

Cea de-a treia axă de cercetare a propus o abordare diacronică a evoluției contabilității în România, în paralel (și ca o consecință) urmărindu-se evoluția (în unele perioade istorice poate mai corect ar fi să discutăm despre involuția) profesiei contabile. Înțelegerea trecutului și a prezentului contabilității românești ne-a facilitat prezicerea unor trenduri, înțelegerea unor rezistențe la schimbare, identificarea unor soluții pentru eliminarea/diminuarea acestor inhibitori în procesul de transformare a profesiei contabile din România.

Accentul s-a pus pe analiza contabilității după anii '50. S-au delimitat mai multe etape având drept coordonate principale trei evenimente istorice, politice, care au marcat profund evoluția profesiei contabile din România: instaurarea regimului comunist, revoluția din 1989 și aderarea României la Uniunea Europeană (ianuarie 2007). O atenție deosebită a fost acordată analizei modului în care s-a făcut tranziția între etapele marcate de aceste evenimente.

Pașii parcurși în cadrul acestei axe de cercetare au fost următorii: s-au identificat și analizat principalele acte normative privind contabilitatea și profesia contabilă; s-au identificat articole ale unor autori români și străini, în primul rând din perioada analizată, pentru a reliefa modul în care o anumită stare de fapt a fost descrisă; s-au identificat și sintetizat rapoartele unor organisme internaționale de evaluare a progreselor/transformărilor contabilității și profesiei contabile din România.

Primul aspect pe care l-am avut în vedere a fost ca abordarea să fie obiectivă, demers care nu a fost ușor, având în vedere că, în anumite perioade, literatura de specialitate a fost impregnată puternic de o anumită ideologie politică.

În ultima parte alocată acestei axe de cercetare, s-a abordat problematica evoluției profesiei contabile în era digitală, perioadă pe care o traversăm în prezent, marcată de expansiunea utilizării noilor tehnologii informaționale la nivelul organizațiilor, inclusiv în planul contabilității.

Au fost abordate mai întâi oportunitățile pentru profesia contabilă induse de aceste noi tehnologii (precum XBRL, sistemele ERP, cloud computing și cloud accounting), dar și potențialele probleme/amenințări induse de implementarea acestora.

Axa a patra de cercetare, o cercetare aplicativă, a urmărit analiza recunoașterii profesiei contabile din România în plan internațional. Intenția noastră a fost să construim un model în urma acestei analize.

În construcția modelului s-au avut în vedere două dimensiuni ale recunoașterii internaționale a profesiei contabile din România: recunoașterea formală – măsura în care diplomele și certificările în domeniul contabilității sunt recunoscute la nivel internațional; recunoașterea informală – măsura în care profesioniștii contabili din România se bucură de prestigiu în mediul academic și profesional internațional.

În fundamentarea modelului s-a pornit de la premisa că recunoașterea internațională a profesiei se susține pe mai mulți piloni: factori politico-legislativi; factori economici; factori socio-culturali; factori legați de educație; factori legați de cercetare; factori legați de organizațiile profesionale.

Testarea modelului s-a făcut prin intermediul unei anchete bazate pe chestionar. Publicul țintă al acestei anchete a fost format din universitari și reprezentanți ai managementului principalelor organisme ale profesiei contabile din România (CECCAR, CAFR, CCF).

Ultima axă de cercetare a analizat stadiul actual și perspectiva profesiei contabile din România și s-a bazat două studii realizate prin intermediul a două chestionare. Optica a fost aceea conform căreia diagnosticul stadiului actual a profesiei contabile din România și a perspectivelor acesteia trebuie să se realizeze din mai multe unghiuri. Din acest considerent publicul țintă pentru cele două studii a fost diferit: pentru primul, antreprenori și manageri din companiile românești; pentru cel de-al doilea, profesioniști contabili.

Primul studiu a avut ca obiectiv analiza modului în care antreprenorii și managerii români se raportează la activitatea profesionistului contabil, a rolului pe care i-l atribuie, a elementelor care condiționează o bună colaborare a celor două părți, din perspectiva beneficiarilor principali ai serviciilor oferite de profesioniștii contabili.

Cel de-al doilea studiu a avut ca obiective investigarea modului în care sunt percepute, în rândul profesioniștilor contabili, organizațiile profesionale românești, a raportării acestora la codurile și principiile etice în profesie, precum și a utilizării noilor tehnologii informaționale în activitățile specifice profesiei.

În abordarea celor cinci axe, **strategia de cercetare** a fost una care a respectat etapele consacrate ale unui astfel de demers științific: analiza literaturii de specialitate și circumscrierea foarte exactă a domeniului de cercetare; culegerea datelor pentru o cercetare empirică exploratorie a domeniului (am optat pentru chestionar ca metodă de colectare a datelor); formularea unor ipoteze de cercetare; analiza datelor colectate pentru testarea ipotezelor și formularea concluziilor; raportarea concluziilor la cercetări de referință în domeniu; relevarea contribuțiilor proprii, dar și a limitelor cercetării și a unor direcții viitoare de cercetare.

Metodologia de cercetare a fost o combinație între cercetarea calitativă și cea cantitativă. Latura calitativă s-a bazat pe studiul bibliografic. Latura cantitativă a inclus trei anchete realizate prin chestionar. Datele astfel colectate s-au prelucrat cu SPSS și SmartPLS.

Lucrarea s-a bazat pe **o amplă bibliografie**, reprezentând literatură de specialitate de nouitate și de referință pentru domeniu, română și străină, dar și acte normative, rapoarte, coduri, proceduri, metodologii emise de organisme naționale sau internaționale.

STRUCTURA TEZEI DE DOCTORAT

Lucrarea a fost structurată în cinci capitole. În cadrul fiecărui capitol au fost abordate obiectivele derivate din obiectivul fundamental al tezei (obiective privind cercetarea teoretică și obiective privind cercetarea aplicată).

Capitolul 1 s-a concentrat asupra **OCT1. Realizarea unor delimitări conceptuale privind organizarea și reglementarea profesiei contabile.**

Punctul de pornire în abordarea acestui obiectiv l-a constituit definiția propusă de IFAC pentru profesionistul contabil. Având în vedere această definiție ne-am propus să identificăm principalele categorii de profesioniști contabili care activează în România.

Organismul care se auto-proclamă gestionarul profesiei contabile în România este CECCAR. Acest organism are ca membri două categorii de profesioniști: contabili autorizați și experți contabili. În 1999 a apărut în cadrul profesiei contabile din România un nou organism profesional, Camera Auditorilor Financieri din România (CAFR), și o nouă categorie de profesioniști contabili, auditorii. În anul 2007 s-a produs o nouă segmentare a profesiei contabile din România, astfel apărând Camera Consultanților Fiscali (CCF) și o nouă profesie liberală, în cadrul profesiei contabile, cea de consultant fiscal. Fiecare dintre aceste segmentări a produs tensiuni și conflicte între organizațiile nou-apărute și CECCAR. ”Secura războiului” a fost îngropată treptat și cele trei organisme profesionale CAFR, CECCAR și CCF au semnat mai multe acorduri bilaterale pentru recunoașterea reciprocă a cursurilor de pregătire profesională continuă.

Un alt aspect avut în vedere în cadrul primei axe de cercetare a fost reglementarea profesiei contabile. În România aceasta se face într-o proporție dominantă de către stat, prin anumite entități ale sale. În ultimii ani, însă, organizațiile profesionale au un rol tot mai activ în acest proces. Pe măsură ce acestea se vor consolida este de așteptat (și de dorit) ca dozajul între auto-reglementare și reglementarea guvernamentală a profesiei contabile să devină unul mai echilibrat.

Rolul profesiei contabile și a profesioniștilor contabil în context românesc a fost ultima piesă în circumscrierea exactă a profesiei contabile. La nivel general, profesioniștii contabili contribuie la crearea de valoare în organizații și comunități, respectiv la stabilitatea economică, iar profesioniștii contabili din mediul academic au un rol deosebit în formarea inițială și continuă a tinerei generații de profesioniști contabili.

Cea de-a doua temă majoră abordată în cadrul primului capitol a fost descrierea rolului și activităților principale ale organismelor profesionale importante din sfera profesiei contabile, internaționale și naționale. Organismele internaționale în domeniul profesiei contabile au, în esență, cam aceleași obiective. Instrumentele, acțiunile concrete, impactul diferă, însă, de la o organizație la alta. În general, putem vorbi despre organizații care se transformă în ”tribune”, ”forumuri” pentru schimbul de idei și cunoștințe și despre organizații care dezvoltă și își propun implementarea anumitor standarde la nivel regional sau global. În cadrul acestor organizații, din România, sunt implicate, de regulă, atât Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați, cât și Camera Auditorilor Financieri.

Evoluția doctrinei și organizării profesiei contabile la nivel internațional în ultimii 30-40 de ani au fost jalonate de organizațiile profesionale regionale și internaționale și de reglementările emise de către acestea. Cea mai importantă, prin impactul său, a fost IFAC, care a acordat sprijin, asistență, orientare, îndrumare organismelor profesionale locale, pentru dezvoltarea și consolidarea profesiei contabile.

Cea de-a treia temă majoră a primului capitol a fost analiza standardelor internaționale pentru profesia contabilă și a stadiului de aplicare/implementare a acestora în România. Focusul a fost evident asupra standardelor internaționale de raportare financiară.

În finalul primului capitol am abordat problema organizării și exercitării profesiei contabile în România, cu specificul ei pentru fiecare dintre profesioniștii reuniți sub această cupolă.

Capitolul 2 s-a focalizat asupra *OCT2. Identificarea raporturilor dintre etica în afaceri, în general, etica specifică a profesiei, în particular, și profesia contabilă și OCT3. Analiza conexiunilor dintre raționamentul profesional și etica în profesia contabilă.*

Preocupările privind etica în profesia contabilă sunt foarte vechi, practic apărând odată cu primele organizații profesionale, care au dezvoltat și primele coduri etice în profesie. Una dintre limitele codurilor etice în profesia contabilă, de la acea dată, era orientarea către

raporturile dintre profesioniștii contabili, respectiv dintre profesionistul contabil și client, și neglijarea relației dintre profesionistul contabil și societate în ansamblu. Scandalurile financiare și crizele de la începutul mileniului, cu care profesia contabilă a fost asociată, au marcat mult și abordarea eticii și responsabilității sociale la nivelul acesteia.

Principalele provocări etice pentru profesia contabilă în perioada actuală sunt, în opinia noastră, conturată în urma parcurgerii unei ample literaturi: manipularea/managementul rezultatelor, whistleblowingul și utilizarea raționamentului profesional. Acestea reprezintă, în acest moment, mai degrabă preocupări marginale pentru teoreticienii și practicienii din România.

În continuare am abordat problematica codurilor de etică profesională. La nivel teoretic, un cod de etică profesională are rolul de a comunica publicului valorile și principiile unei profesii, de a conștientiza membrii cu privire la acestea, de a servi drept ghid de comportament în situații dilematice moral, de a contribui la prestigiul profesiei și de a constitui referențial în soluționarea unor litigii sau în sancționarea unor comportamente neconforme. Un cod de etică profesională trebuie construit punând în prim plan interesul public, dar fără a ignora cultura profesiei, mentalitatea membrilor, determinanții culturali, sociali, economici, politici ai comunității în care se dorește a fi implementat. În al doilea rând, un cod de etică profesională nu rezolvă de la sine problemele de ordin moral cu care se pot confrunta membrii unei profesii. El poate rămâne un document nefuncțional dacă nu este parte a unui sistem care să includă obligatoriu o comisie de etică, audit de etică, ombudsman, hotline etic, training etic.

Focalizându-ne pe contextul românesc, Codul Etic Național al Profesioniștilor Contabili, codul etic al CECCAR, în vigoare din 1 ianuarie 2011, este revizuit în conformitate cu Codul Etic Internațional al Profesioniștilor Contabili, revizuit în 2009.

CAFR a adoptat integral Codul Etic al Profesioniștilor Contabili emis de IESBA. În momentul de față este în vigoare traducerea după ediția 2015, aceasta fiind adoptată la finele anului 2016.

În ceea ce privește codul CCF, în urma analizei considerăm că acesta nu este în momentul de față un document util în mod real profesiei și profesioniștilor contabili. De la scrierea sa au trecut mai mult de 10 ani (deși nici la momentul 2007 nu credem că era un document bine elaborat), timp în care profesia a cunoscut evoluții importante pe plan mondial, dar și în România. La rândul său CCF a evoluat mult și este o instituție racordată la tendințele pe plan european și mondial.

În continuare am procedat la o analiză a principiilor pe care se bazează codurile etice ale celor trei organizații profesionale din România. Codul Etic pentru Profesioniștii Contabili elaborat de IESBA stabilește cinci principii fundamentale pe care profesioniștii contabili trebuie să le respecte: integritatea, obiectivitatea, confidențialitatea, comportamentul profesional, competența profesională și atenția cuvenită. Două dintre organizațiile profesionale din domeniul profesiei contabile din România (CECCAR, CAFR) au preluat în codurile lor etice aceste principii. CECCAR a adăugat unele aspecte suplimentare referitoare la principiul obiectivității și a mai introdus un principiu: respect față de normele tehnice și profesionale.

CCF are în codul său două principii care nu se regăsesc printre principiile fundamentale în cadrul codurilor CAFR/IESBA și CECCAR: independența și neutralitatea. Independența se găsește totuși abordată în aceste coduri atunci când se face referire la misiunile de audit.

În finalul analizelor privind acest al doilea obiectiv de cercetare teoretic am făcut referire la marketingul serviciilor asociate profesiei contabile și la comandamentele deontologice/etice ale acestuia.

Atât la nivel practic, cât și la nivelul abordărilor teoretice, marketingul serviciilor asociate profesiei contabile este în fază incipientă în România, lipsit de subtilitatea și nuanțările regăsite în plan internațional. Sigur, nu includem în această caracterizare generală

și companiile din Big Four. Experiența lor în acest domeniu a trebuit să fie aplicată însă în contextul specific românesc.

Tot în cadrul capitolului 2 a fost analizată conexiunea dintre raționamentul profesional și etica în profesia contabilă.

În cadrul **capitolului 3** a fost abordat **OCT4. Determinarea impactului evoluției contabilității asupra profesiei contabile**

Studiul nostru s-a concentrat pe analiza evoluțiilor în domeniul contabilității și profesiei contabile din România, produse după 1945 până în prezent. Am împărțit această perioadă în mai multe etape: etapa socialistă; etapa 1990-1994; etapa adoptării sistemului de contabilitate continental (1994-1999); armonizarea contabilității din România cu Directivele Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate(2000-2005); etapa conformității cu Directivele Europene și Standardele Internaționale de Contabilitate (2006- până în prezent).

În final am abordat și problematica perspectivelor în profesia contabilă din România. În opinia noastră factorii cu cel mai important rol în transformarea profesiei contabile în următorii ani vor fi factorii tehnologici și, din categoria acestora, credem că cel mai mare impact îl vor avea tehnologiile informației și comunicării (TIC). Utilizarea acestor tehnologii în contabilitate presupune anumite avantaje, dar și probleme care vor trebui gestionate cu responsabilitate.

Capitolul 4 s-a concentrat pe **OCA1. Analiza nivelului de recunoaștere internațională a profesiei contabile din România și a determinantilor acesteia.**

Pentru început am identificat două dimensiuni ale recunoașterii internaționale – recunoașterea formală și recunoașterea informală.

Recunoașterea formală am definit-o ca recunoașterea la nivel internațional a diplomelor și certificărilor emise în domeniul profesiei contabile din România. Recunoașterea informală a avut în vedere prestigiul de care se bucură profesioniștii contabili din România în mediul academic și profesional internațional.

Analizând literatura de specialitate am constatat că recunoașterea profesiei contabile din România în plan internațional ar putea fi influențată de următorii determinanți: factori politico-legislativi; factori economici; factori socio-culturali; factori legați de educația contabilă; factori legați de cercetarea autohtonă în domeniu și factori legați de cooperarea internațională a organismelor profesionale naționale.

Având la bază acești factori am propus două modele (în fapt un model cu două dimensiuni) privind analiza recunoașterii profesiei contabile din România la nivel internațional, cu cele două componente ale sale, cea formală și cea informală. În cadrul acestui model fiecare dintre cele două variabile este influențată de cei șase factori anterior amintiți, în fapt constructe cu mai mulți itemi:

- factori politico-legislativi (F_PL1. Integrarea României în Uniunea Europeană; F_PL2. Legislația românească în domeniul contabilității; F_PL3. Cadrul legislativ privind organizarea și funcționarea organizațiilor profesionale în domeniul contabilității);

- factori economici (F_EC1. Pătrunderea și funcționarea pe teritoriul României a companiilor multinaționale; F_EC2. Sofisticarea și internaționalizarea activităților companiilor autohtone; F_EC3. Dezvoltarea pieței de capital din România);

- factori socio-culturali (F_SC1. Schimbarea de mentalitate a profesioniștilor contabili din România; F_SC2. Mutațiile interesului public și atitudinii diferitelor categorii de stakeholderi față de informațiile eminate de la profesioniștii contabili);

- factori legați de educație (F_ED1. Adoptarea sistemului Bologna în învățământul românesc; F_ED2. Transformarea curriculumului programelor de studii în domeniul contabilității din facultățile românești; F_ED3. Mobilitățile pentru studenții în domeniul contabilității; F_ED4. Mobilitățile pentru cadrele didactice din domeniul contabilității; F_ED5. Parteneriatele semnate de către facultăți, pentru programele de studii în domeniul contabilității, cu organizații profesionale (CECCAR, CAFR, CCF, ACCA));

- factori legați de cercetare (F_CR1. Nivelul și vizibilitatea internațională a articolelor autorilor români; F_CR2. Participarea la conferințele internaționale de prestigiu a cercetărilor români în domeniul contabilității; F_CR3. Prezența unor cercetători români în boardurile unor reviste prestigioase la nivel mondial în domeniul contabilității; F_CR4. Cotarea și creșterea prestigiului pe plan mondial a unor reviste românești în domeniul contabilității);

- factori legați de activitatea organizațiilor profesionale (F_PR1. Activitatea internă a organismelor profesionale românești (CECCAR, CAFR, CCF); F_PR2. Afilierea organismelor profesionale românești la organisme profesionale internaționale în domeniul contabilității; F_PR3. Accesul și activitatea unor reprezentanți ai profesiei contabile din România în boardul unor organisme profesionale internaționale; F_PR4. Participarea la conferințele organismelor profesionale internaționale a reprezentanților organismelor profesionale autohtone).

Pornind de la aceste modele am formulat următoarele ipoteze principale de cercetare:

H1. Factorii politico-legislativi au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

H2. Factorii economici au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

H3. Factorii socio-culturali au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

H4. Factorii legați de educație au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

H5. Factorii legați de cercetare au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

H6. Factorii legați de activitatea organizațiilor profesionale naționale au influențat pozitiv recunoașterea profesiei contabile din România pe plan internațional.

Datele au fost colectate în urma unei anchete prin sondaj efectuată pe un eșantion de 135 de respondenți, cadre universitare și profesioniști contabili cu funcții de management în organizații profesionale din România.

În urma prelucrării datelor (cu SPSS 23 și SmartPLS 3.0) au rezultat următoarele: ipoteza 1 a fost validată; ipoteza 2 nu a fost validată (în cazul recunoașterii formale s-a constatat o influență negativă, relevantă statistic; în cazul recunoașterii informale influența nu a fost relevantă statistic); ipoteza 3 nu a fost validată (influențele nu s-au dovedit relevante statistic); ipoteza 4 a fost validată doar pentru recunoașterea formală; ipoteza 5 nu a fost validată; ipoteza 6 a fost validată.

În cadrul **capitolului 5** au fost abordate ultimele trei obiective ale cercetării aplicate: **OCA2. Analiza satisfacției antreprenorilor cu privire la serviciile prestate de profesioniștii contabili;** **OCA3. Analiza rolului și imaginii auto-percepute a profesioniștilor contabili;** **OCA4. Analiza modului în care profesioniștii contabili din România se înscriu în anumite tendințe manifeste la nivel internațional (etica în profesie, utilizarea unor noi tehnologii informaționale).**

Pornind de la aceste obiective au fost formulate mai multe întrebări de cercetare. Astfel, derivat din OCA2 am avut în vedere următoarele:

- *Care este percepția antreprenorilor români cu privire la importanța activității profesionistului contabil pentru propria firmă?*

- *Care sunt factorii care determină alegerea de către un antreprenor a profesionistului contabil?*

- *Care sunt factorii care determină satisfacția antreprenorilor cu privire la serviciile prestate de profesioniștii contabili?*

Pentru a răspunde la aceste întrebări de cercetare am realizat o anchetă bazată pe chestionar. Chestionarul a fost aplicat online pe un eșantion de antreprenori și s-a beneficiat de răspunsul a 94 de respondenți.

În urma analizei datelor astfel colectate, referitor la prima întrebare de cercetare, am constatat că respondenții consideră serviciile furnizate de profesioniștii contabili ca având un rol important pentru deciziile manageriale. Totuși, deși respondenții par să aibă o viziune mai amplă decât cea tradițională cu privire la rolul profesionistului contabil, înclină să considere că rolul primordial al acestuia îl reprezintă determinarea cu exactitate a rezultatelor financiare ale entității.

Prelucrările realizate pentru a răspunde la întrebarea a doua de cercetare au relevat faptul că disponibilitatea profesionistului contabil la solicitările antreprenorilor, promptitudinea și capacitatea de a oferi consiliere specifică reprezintă cei mai importanți factori în alegerea profesionistului contabil.

La întrebarea a treia, deși avem și unele rezultate contradictorii sau nerelevante statistic, cercetarea noastră a identificat drept predictorii pentru satisfacția antreprenorilor cu privire la serviciile contabile competența profesioniștilor contabili și buna comunicare a acestora cu antreprenorii.

Pornind de la OCA3 am formulat două întrebări de cercetare:

- *Cum percep profesioniștii contabili rolul lor în cadrul unei organizații?*
- *Cum percep profesioniștii contabili români rolul organizațiilor profesionale?*

Investigarea modului în care profesioniștii contabili își percep rolul în cadrul unei organizații a relevat faptul că, deși aceștia își atribuie un rol important în asistarea deciziilor manageriale, sunt totuși tributari unor stereotipuri privind profesia și profesionistul contabil. Tendința aceasta este mai vizibilă (și în câteva situații relevantă statistic conform analizei ANOVA) în cazul profesioniștilor cu o experiență mai mică, fără funcții de management.

Profesioniștii contabili au, cu privire la serviciile furnizate de organisme profesionale din România, o satisfacție cel mult moderată. În cazul anumitor categorii de servicii (serviciile de consiliere profesională, serviciile de consiliere în carieră și intermedierea anumitor relaționări profesionale) se poate vorbi despre o anumită nemulțumire. În cazul acestei întrebări de cercetare am constatat o quasi-consonanță a răspunsurilor, neexistând diferențe semnificative statistic între diferitele categorii de profesioniști contabili.

Conex OCA4 am formulat următoarele întrebări de cercetare:

- *Cum percep profesioniștii contabili respectarea unor principii etice în profesie?*
- *În ce măsură profesioniștii contabili români sunt familiarizați cu noile tehnologii utilizate la nivel mondial în profesie și în ce măsură le utilizează la rândul lor?*

Investigațiile pentru a răspunde la prima întrebare au condus la rezultate contradictorii, dar cumva anticipabile. Deși respondenții consideră că în mediul de afaceri românesc există practici neetice în domeniul profesiei contabile, fiecare declară că stăpânește și respectă într-o mare măsură principiile etice ale profesiei (altfel spus "L'enfer c'est les autres").

Răspunsul la cea de-a doua întrebare ridică din nou unele probleme. Respondenții recunosc importanța și, cel puțin declarativ, conștientizează impactul noilor tehnologii asupra profesiei contabile, dar când sunt întrebați explicit despre aceste aspecte, altfel nu plasează decât în mică măsură adaptarea la noile tehnologii drept o provocare pentru activitatea lor profesională.

Lucrarea se încheie cu o secțiune de **Concluzii, propuneri și dezvoltări ulterioare**. În cadrul acestei secțiuni am sintetizat principale rezultate ale cercetării, evidențiind atât punctele forte, cât și problemele profesiei contabile din România. Pornind de acest diagnostic am formulat mai multe propuneri astfel încât evoluția acesteia în anii următori să fie cât mai apropiată de tendințele pe plan european și mondial.

În final am reliefat cu onestitate științifică limitele cercetării noastre și am identificat o serie de direcții viitoare de cercetare.

CONCLUZII, PROPUNERI ȘI DEZVOLTĂRI ULTERIOARE

În urma parcurgerii literaturii de specialitate, în cadrul capitolului 1, am avansat încă de la început ideea conform căreia cooperarea între diferitele categorii de profesioniști contabili reprezintă, în opinia noastră, cea mai bună soluție pentru dezvoltarea și apărarea intereselor comune ale profesiei. În acest sens, pentru structurarea analizei literaturii de specialitate, am preluat și adaptat un model de abordare pentru profesia contabilă de la Avram și Țogoe (2012), care la rândul lor au adaptat modelul coopețiției al lui Brandenburger și Nalebuff (1996).

Termenul de „co-opetition” a fost inventat de antreprenorii de la Silicon Valley pentru a descrie situația în care companiile trebuie să coopereze în cercetare-dezvoltare, rămânând, însă, în competiție, pe piața produselor finite. La modul general, termenul de ”coopețiție” descrie cooperarea dintre doi concurenți, cu efecte pozitive pentru ambele părți, superioare celor obținute dacă ar fi acționat pe cont propriu.

Modelul Brandenburger-Nalebuff provine din adaptarea modelului lui Porter. Noutatea este introducerea în model a complementorilor, care reprezintă companii sau entități care vând sau oferă bunuri sau servicii care sunt compatibile sau complementare cu bunurile sau serviciile produse și vândute de industria analizată.

În acest model o entitate poate juca mai multe roluri. Noi am considerat că, spre exemplu, organizațiile profesionale (CECCAR, CCF, CAFR) sunt complementori (traducerea ne aparține) pentru serviciile oferite de profesioniștii contabili, întrucât pot potența prin intervențiile și acțiunile lor valoarea acestor servicii. Furnizorii de soluții informatice pot fi, de asemenea, complementori.

Pe lângă stabilirea actorilor/jucătorilor, modelul Brandenburger-Nalebuff presupune: stabilirea valorii adăugate pe care domeniul de activitate o oferă, respectiv modul în care jucătorii se diferențiază din acest punct de vedere; regulile/normele care guvernează sectorul; tacticile jucătorilor – acțiunile specifice adoptate de fiecare jucător; scopul – limitele și obiectivele jocului.

În cadrul modelului propus profesionistul contabil se află în centru. Pe lângă complementori, acesta are alte trei categorii de jucători: concurenți, clienți (persoane fizice și juridice, entități publice și private, investitori, creditorii), furnizori (producători de soluții informatice pentru contabilitate, ca principală categorie).

Acest model a constituit osatura abordărilor noastre în cadrul lucrării, iar ideea de coopețiție a reprezentat filosofia acestor abordări.

În aceste condiții, o primă constatare pe care o subliniem este aceea că organizațiile profesionale din sfera profesiei contabile din România – CECCAR, CAFR, CCF – par să fi depășit conflictele inițiale și au intrat într-o perioadă de cooperare. Activitatea lor este destul de bine racordată, cel puțin la nivel central, cu tendințele manifeste în plan internațional în profesie, în special în ceea ce privește tehnologiile informaționale și de comunicare. În opinia noastră despre un astfel de sincronism se poate vorbi însă doar la vârful profesiei, nu în ansamblul ei, respectiv nu o masă critică.

O a doua constatare este aceea că o mare parte dintre ”actorii” principali ai profesiei contabile, persoane fizice sau societăți comerciale mai mari sau mai mici, sunt activi pe piețele tuturor celor trei tipuri de activități din sfera profesiei contabile: expertiză contabilă, audit, consultanță fiscală. Dacă în cazul firmelor mari există departamente specializate pe fiecare activitate, în firmele mici sunt cu siguranță profesioniști care pendulează între cele trei profesii, cu consecințe probabile nefavorabile în ceea ce privește nivelul lor de profesionalism.

Ar fi evident de dorit ca în anii următori micii jucători să se focalizeze asupra unei singure activități din sfera profesiei contabile. Din păcate, însă, acest deziderat poate fi blocat de puterea financiară scăzută a micilor companii românești care nu-și vor permite să apeleze

la trei profesioniști diferiți, fiecare cu onorariul lui, pentru necesitățile lor în domeniul contabil, financiar, fiscal sau cel al auditului.

O a treia constatare rezultată din cercetările prezentate în capitolul 1, este aceea că în România, prin demersurile organismelor profesionale, cu influențe din partea companiilor multinaționale, rolul profesionistului contabil începe să fie privit tot mai aproape de perspectiva internațională, dar totuși cu diferențe mari între întreprinderile mari și cele mici.

Situația României, în ceea ce privește aplicarea IFRS, așa cum este consemnată în fișa existentă pe site-ul Fundației IFRS, poate fi sintetizată astfel:

- toate companiile naționale ale căror acțiuni sunt tranzacționate pe o piață reglementată sunt obligate să utilizeze IFRS, adoptate de UE, în situațiile lor consolidate;
- pentru companiile străine sunt, de asemenea, solicitate standardele IFRS adoptate de UE, cu excepția situațiilor în care standardele aplicate în țara de origine sunt considerate de UE echivalente cu IFRS;
- standardele IFRS pentru IMM-uri nu sunt cerute și nici nu este luată în considerare implementarea lor pe termen mediu.

La această stare de fapt s-a ajuns în urma parcurgerii mai multor etape, prin care contabilitatea românească specifică perioadei comuniste s-a transformat în conformitate cu noile evoluții politice, economice, sociale. În consecință, și problemele cu care s-a confruntat implementarea IFRS în România au fost/sunt de o cu totul altă natură decât cele din țările dezvoltate: conexiunea puternică dintre contabilitate și fiscalitate; complexitatea IFRS (implementarea lor implicând o schimbare de mentalitate și renunțarea la soluții care implică utilizarea minimală a raționamentului profesional); dificultatea/imposibilitatea traducerii fidele a unor concepte specifice standardelor.

După investigațiile noastre, Standardele Internaționale de Educație (IES) sunt categoria de standarde internaționale legate de profesia contabilă care prezintă cel mai scăzut nivel de interes pentru practicieni, dar și pentru cercetătorii din mediul academic din România. Este evident că, deși există preocupări pentru racordarea programelor de studii în domeniul contabilității la tendințele manifeste pe plan internațional, respectiv pentru configurarea planurilor de învățământ pentru aceste programe în concordanță cu IES-urile, o analiză mai riguroasă și mai actuală a nivelului de sincronizare a studiilor în domeniul contabilității în cadrul universităților din România cu IES-urile este absolut necesară. Cunoașterea IES-urilor, înțelegerea filosofiei lor de către universitari ar putea determina o nouă abordare a învățământului superior în domeniul contabilității din România, respectiv prin: renunțarea la viziunea îngustă asupra rolului contabilității, aceea de a asigura ținerea unor evidențe; includerea eticii profesionale în nucleul educației contabile și abandonarea tratării acesteia ca un subiect marginal, separat; reconfigurarea resurselor educaționale; implicarea practicienilor în procesele educaționale formale din domeniu. Organizațiile profesionale trebuie să se preocupe de cunoașterea și implementarea cât mai fidelă a acestor standarde în context românesc, pentru a se asigura recunoașterea studiilor profesionale realizate în plan național, la nivel internațional.

Trecând la cercetările din capitolul 2, o primă concluzie este că profesioniștii contabili din România sunt implicați în aplicarea unor principii generale de CSR precum conformitatea cu regulile, comunicarea cu stakeholderii, măsurarea performanțelor (și în cazul acestora la un nivel incipient), dar sunt mai puțin implicați în acțiuni specifice de CSR. De asemenea, provocările etice actuale în domeniul profesiei contabile sunt puțin abordate în literatura autohtonă și puțin conștientizate și înțelese în practica românească.

Schimbarea acestor coordonate nu se poate face în mod semnificativ decât prin educație (inițială, în instituțiile formale de învățământ, sau continuă, în cadrul unor programe de formare specifice, orchestrate de către organizațiile profesionale naționale). Într-o societate în care actele de corupție sunt numeroase, în care unele fapte mărunte de corupție nici nu mai sunt tratate ca atare, ci au devenit un element cultural, în care imaginea profesiei contabile nu

este una foarte bună, profesioniștii contabili fiind de multe ori asociați, cel puțin la nivelul mentalului colectiv, cu aceste acte de corupție, educația în domeniul eticii și deontologiei profesiei este absolut necesară și nu trebuie tratată ca având o importanță secundară. Acest lucru trebuie înțeles de universitari, dar și de organizațiile profesionale din România (CECCAR, CAFR, CCF). Pe piața profesiei sunt activi foarte mulți profesioniști contabili care nici măcar la nivel informativ nu au luat contact în anii facultății cu problematica eticii în afaceri, a eticii în profesie, cursurile de etică în afaceri fiind introduse în universitățile românești în ultimii 10-15 ani. Pentru aceștia ”alfabetizarea” în domeniul eticii și al deontologiei trebuie să fie obiect de preocupare și de acțiuni coerente, consecvente la nivelul organizațiilor profesionale.

În continuare am făcut unele constatări privind principiile fundamentale din codurile de etică ale organizațiilor profesionale românești din sfera profesiei contabile. Respectarea acestor principii presupune, în opinia noastră, cunoașterea fiecărui principiu, cu toate nuanțele sale și interiorizarea acestora. În momentul în care numărul de profesioniști contabili care aplică principiile etice va atinge o masă critică, vor pune presiune și pe cei care nu se conformează sau vor determina la aceștia un comportament mimetic.

În primul caz, presiunea poate veni și din partea potențialilor clienți ai pieței serviciilor profesiei contabile care vor înțelege treptat care este diferența între colaborarea cu un profesionist care respectă principiile etice și un ”profesionist” care le ignoră. Organizațiile profesionale trebuie să se implice și ele, recompensându-i pe acei profesioniști care se conformează codului etic și sancționându-i pe cei care nu-l respectă (cu sancțiuni dure, comunicate transparent către întreaga comunitate profesională).

În al doilea caz, credem că este posibil ca unii dintre profesioniștii contabili care ignoră principiile fundamentale în etica profesiei să conștientizeze că pot fi excluși de pe piață, urmare a unor decizii administrative ale organizațiilor profesionale sau ca urmare a boicotării de către potențialii clienți. Pasul următor ar fi să treacă și ei la respectarea principiilor eticii profesionale, nu din convingere, nu motivați intern, ci în baza unui raționament utilitarist.

Nu în ultimul rând credem că amplificarea gradului de conformare a profesioniștilor cu principiile codului etic, creșterea nivelului etic la nivel de practică, va pune presiune și pe sistemul de învățământ din domeniul contabilității (liceal, universitar) să acorde o mai mare importanță educației etice. Credem că sensul schimbării lucrurilor ar fi acesta și nu invers, creșterea nivelului educației etice la nivelul liceal și universitar nu va avea decât foarte greu impact atâta timp cât practicienii nu conștientizează necesitatea schimbării.

Din punctul nostru de vedere organismele profesionale ar trebui să aibă o anumită poziționare cu privire la aceste probleme, să organizeze dezbateri, să informeze, să educe. Spre comparație, deși nu a emis vreun document de poziție pe această temă, IFAC preia periodic pe site articole importante din literatura de specialitate.

Dimensiunea etică a marketingului companiilor care furnizează servicii contabile a fost un alt domeniu căruia i-am acordat o atenție deosebită în cercetările noastre și legat de care am formulat unele propuneri. Dacă la începuturile anilor '90, când au intrat pe piața românească, marketingul a fost oarecum neglijat, după 2007-2008, pe fondul intensificării competiției, al reconfigurării mediului de afaceri românesc sub impactul aderării la Uniunea Europeană, al maturizării pieței, companiile din Big Four au început să acorde o atenție tot mai mare marketingului, comunicării, managementului relațiilor cu clienți (CRM). În cazul unora (PwC, Deloitte) s-a trecut la elaborarea și implementarea unor strategii integrate de marketing și comunicare pentru toată regiunea Balcanilor, coordonate din România. Pentru companiile mici și mijlocii românești nu va fi deloc simplu să concureze cu acești giganți nici în ceea ce privește marketingul și comunicarea, principalele bariere fiind expertiza și resursele financiare pe care le pot alocă în acest scop. În opinia noastră, acestea trebuie să se orienteze pentru activitatea de marketing către mediul online, respectiv către rețelele de socializare. Principalul considerent ar fi costurile mai scăzute. La acesta se adaugă posibilitatea de a se

adresa ținut unui anumit tip de public (clienți sau clienți potențiali), circumscris unei anumite regiuni, respectiv posibilitatea de a surmonta prin creativitate decalajul de expertiză și experiență în domeniul marketingului față de marile companii.

Ultima temă abordată în cadrul capitolului 2 a fost raportul dintre raționamentul profesional și etica în profesia contabilă. Focalizându-ne pe situația concretă din România, considerăm că utilizarea raționamentului profesional se face, în acest moment, cu reticență. Acesta are doi determinanți importanți, cunoștințele și experiența. Nu foarte mulți profesioniști contabili și nu de foarte mult timp au experimentat utilizarea raționamentului profesional. Cauza principală a fost aceea că sistemul contabil românesc nu a lăsat, pentru o perioadă lungă de timp, decât prea puține grade de libertate pentru profesioniștii contabili. În plus considerăm că și educația profesioniștilor contabili ar putea prezenta anumite curențe, în formarea inițială nefiind avute în vedere toate dimensiunile raționamentului profesional, respectiv dezvoltarea calităților pentru exercitarea acestuia (gândire critică, creativitate, pesimism profesional etc.). Dacă la aceste elemente adăugăm un parametru suplimentar, respectarea prevederilor codurilor de etică, dimensiunea etică, mai general (pentru care, de asemenea, profesioniștii contabili din România sunt puțin pregătiți, în opinia noastră), vom avea ca rezultat profesioniști contabili și mai reticenți în a-și asuma realizarea de raționamente profesionale.

În continuare vom prezenta principalele concluzii ale cercetărilor din capitolul 3. Analizând evoluțiile în domeniul contabilității și al profesiei contabile în România din intervalul 1945-1989, am constatat că se poate vorbi despre două etape cu caracteristici destul de diferite:

- prima, din 1945 până în 1970, a fost caracterizată prin numeroase schimbări care au vizat în primul rând desființarea principalelor organizații și instituții ale profesiei contabile și a cadrului legal specific acesteia din perioada interbelică și construcția eșafodajului unei noi contabilități. În aceste demersuri au apărut numeroase probleme și au fost destule frământări induse în profesie.

- a doua, după 1970, a fost o perioadă în care influența rusească s-a diminuat mult. Cei mai mulți autori leagă acest eveniment de poziționarea lui Nicolae Ceaușescu în conflictul din Cehoslovacia, din 1968, urmat de o oarecare distanțare a politicii românești de influențele rusești. În plus, considerăm că, la nivelul profesiei, schimbările erau (și) rezultatul formării și impunerii unei noi elite în profesie (sigur în condițiile restrictive ale timpului) care a dorit să impună unele elemente de modernitate, profitând de momentul unei anumite deschideri a economiei românești la începutul anilor '70.

În perioada 1990-1994 s-a creat un cadru minimal (legislație, instituții, o resursă umană pregătită conform noilor cerințe) pentru nașterea unui nou sistem contabil românesc, un sistem care mai păstra doar slabe influențe de la sistemul contabil din perioada comunistă. În profesie a apărut o organizație profesională – CECCAR. Universitarii au avut un rol extrem de important pentru fixarea viziunii și a obiectivelor schimbării. Pentru cei mai mulți dintre practicieni schimbările nu fuseseră majore, acestea urmând să apară abia după 1 ianuarie 1994.

Perioada 1994-1999 a fost una în care s-a păstrat fără prea multe modificări sistemul contabil ale cărui coordonate s-au fixat la finele anului 1991. După câțiva ani de la implementare au început să fie vizibile anumite limite ale sistemului de inspirație franceză sub influența creșterii complexității activităților la nivel de întreprindere. De asemenea au început să apară presiuni externe pentru reformarea acestui sistem, determinate de exigențele impuse de atingerea obiectivului de integrare în Uniunea Europeană și din partea unor organisme internaționale (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional) care acordau asistență financiară României. În 1999 a apărut o legislație prin care s-a urmărit să se stimuleze primii pași către armonizarea reglementărilor contabile românești cu Directiva a IV-a a Comunității Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate. Este o schimbare care

nu s-a făcut ”prin noi înșine”, ci a fost inițiată de presiuni externe și a fost pilotată de către Ministerul de Finanțe, cu sprijinul important al unor consultanți străini. Din aceste considerente a fost, în prima parte, dacă ne este permisă metafora, un spectacol de karaoke modest, în care solistul n-a înțeles cuvintele și nu a interpretat prea bine nici melodia, deși a făcut o anumită pregătire înaintea spectacolului.

Dincolo de elementele de confuzie și controversă induse de legislație sau generate de implementarea acestora, etapa 2000-2005 a fost una în care putem vorbi, în opinia noastră, despre o sofisticare a profesiei contabile, despre primii pași în depășirea statutului moștenit din perioada comunistă de ”țititor de evidențe” pe care îl avea profesionistul contabil din România. Aplicarea standardelor internaționale a determinat o schimbare radicală a limbajului contabil, atât pentru operatorii economici în general, cât și pentru consultanții, auditorii, analiștii ce activau în domeniul financiar-contabil din România. De asemenea, profesionistul contabil din România a fost impulsivat și stimulat să folosească raționamentul profesional, să analizeze și să aleagă între diversele tratamente contabile, să personalizeze.

Etapa 2006-2017 a fost una a maturizării profesiei contabile în România. Dacă modificările în profesie de la începutul perioadei analizate (2006-2009) au fost generate de presiuni externe, în special de integrarea României în UE, după 2009 rolul organizațiilor profesionale în designul schimbărilor (inclusiv legislative) a devenit tot mai important, pe fondul consolidării acestora. La nivelul profesioniștilor contabili se poate vorbi despre o sofisticare a activităților și, pe acest fond, de o creștere a importanței rolului și importanței lor pentru întreprindere, din păcate însă, încă insuficient percepute de outsiderii profesiei. Un element cu impact negativ, mai ales pe termen lung, identificat de noi în această perioadă, este legat de o anumită relaxare a condițiilor și examenelor de admitere în cadrul profesiilor (expert contabil, auditor financiar, consultant fiscal).

În finalul capitolului 3 am abordat problematica implementării noilor tehnologii în profesia contabilă. Din punctul nostru de vedere, argumentat în cadrul lucrării, profesia contabilă din România a ratat cu mult startul în trecerea la aceste tehnologii. Implementarea lor va deveni curând element sine qua non chiar pentru competitivitatea întreprinderilor autohtone. Deși avem avantajul unei infrastructuri TIC care asigură o viteză foarte bună a internetului, care teoretic ar trebui să fie un stimulent pentru trecerea la noile tehnologii, avem probleme de mentalitate în acceptarea unor schimbări și curențe de educație profesională în spiritul acestor noi evoluții. Deși programul de studii de licență pe care ar trebui să-l urmeze cu prioritate profesioniștii contabili se numește ”Contabilitate și Informatică de Gestione”, curricula nu este prea mult orientată și către prezentarea tehnologiilor informaționale și de comunicare de ultimă oră. Nici organizațiile profesionale nu oferă o pregătire sau materiale informative adecvate în acest sens. Cu toate acestea ne exprimăm speranța că, cel puțin în acest caz, nu se va mai vorbi și peste câțiva ani tot atât de mult despre profesia contabilă din România care manifestă o mare rezistență la schimbare, așa cum am vorbit de multe ori în cadrul acestei lucrări, respectiv că necesitatea implementării tehnologiilor la care am făcut referire va fi conștientizată rapid.

În capitolul 4 au fost fundamentate și testate două modele privind recunoașterea internațională a profesiei contabile din România (formală și informală). În urma analizei literaturii de specialitate, pentru cele două variabile, recunoașterea internațională formală și recunoașterea internațională informală, au fost reținuți șase determinanți: factori politico-legislativi; factori economici; factori socio-culturali; factori legați de educație; factori legați de cercetarea științifică și factori legați de organizațiile profesionale.

În urma testării celor două modele rezultatele au fost următoarele: factorii politico-legislativi, factorii economici, factorii legați de educație, factorii legați de organizațiile profesionale determină recunoașterea formală la nivel internațional a profesiei contabile din România; factorii politico-legislativi și factorii legați de organizațiile profesionale determină recunoașterea informală la nivel internațional a profesiei contabile din România.

În urma tuturor acestor analize putem concluziona că factorii legați de activitatea organizațiilor profesionale constituie cel mai important determinant în recunoașterea profesiei contabile din România la nivel internațional, atât în dimensiunea sa formală, cât și în cea informală. Surprinzător este faptul că factorii legați de cercetarea științifică nu sunt considerați importanți nici pentru recunoașterea formală a profesiei contabile din România, dar nici în ceea ce privește recunoașterea internațională informală.

Capitolul 5 a inclus două cercetări bazate pe date colectate prin intermediul a două chestionare. Prima a vizat gradul de satisfacție al antreprenorilor români față de serviciile furnizate de profesioniștii contabili, iar cea de-a doua perspectivele de dezvoltare ale profesiei.

Principalele concluzii ale primei cercetări sunt următoarele:

–pe măsura creșterii experienței, antreprenorii consideră serviciile contabile ca având un rol tot mai important în fixarea și actualizarea obiectivelor firmei;

–antreprenorii români caută servicii de contabilitate personalizate, adaptate profilului afacerilor lor, dar mai ales o atenție specială din partea profesioniștilor contabili;

–antreprenorii percep serviciile furnizate de un compartiment propriu de contabilitate ca determinând un blocaj birocratic mai mare în deciziile firmei comparativ cu serviciile contabile externalizate.

Principalele concluzii ale celei de-a doua cercetări, realizată pe baza unor date colectate prin intermediul unui chestionar aplicat unor profesioniști contabili, sunt:

–profesioniștii contabili fără experiență, spre deosebire de cei cu experiență, văd rolul departamentului contabil din organizație de o manieră apropiată cu unele stereotipuri privind profesia (inductor de birocratie în cadrul firmei, cu rol important în manipularea rezultatelor în favoarea managementului, cu atribuții minime în deciziile privind alocarea resurselor la nivel de firmă);

–profesioniștii contabili cu experiență sunt mai degrabă mulțumiți de serviciile de consiliere profesională oferite de organizațiile profesionale, în timp ce cei cu o experiență mică sunt mai degrabă nemulțumiți;

–profesioniștii contabili consideră că etica este foarte importantă în activitatea lor profesională, dar nu cred că acest lucru este valabil pentru o parte a colegilor de breaslă;

–profesioniștii contabili înțeleg necesitatea și rolul marketingului online pentru serviciile prestate, chiar dacă paleta de instrumente la care apelează în acest scop, pentru moment, nu este foarte diversificată.

Sinteza contribuțiilor proprii

Lucrarea noastră a abordat o temă mai puțin frecventată de către cercetătorii români în domeniu, profesia contabilă din România. Dacă evoluția teoriei și practicilor contabile din România a fost intens studiată, repercutoarea acestor evoluții și asupra profesiei, asupra profesionistului contabil, nu a fost tratată decât în subsidiar, de multe ori superficial și sumar, în cadrul cercetărilor pe teme amintite. Având în vedere aceste aspecte considerăm că lucrarea noastră, în integralitatea sa, poate fi considerată un demers care aduce o contribuție importantă, originală și de noutate, în peisajul științific autohton din domeniul contabil.

Un alt element, pe care îl considerăm cu notă personală, este modalitatea de abordare a temei, din multiple unghiuri, astfel: am urmărit reflectarea aspectelor specifice fiecărei categorii de profesioniști incluși în profesia contabilă – contabili autorizați și experți contabili, auditori, consultanți fiscal; am analizat componentele specifice activității profesioniștilor contabili practicieni, dar și universitari; am analizat rolul în profesie pentru toate categoriile de actori (stat, organizații profesionale, profesioniști contabili, universitari, oameni de afaceri), pornind de la premisa competiției între ei; am urmărit trecutul, prezentul, dar și perspectivele profesiei.

”Tonul” abordării am încercat să fie obiectiv, să evidențiem cât mai neutru punctele forte și punctele slabe ale profesiei contabile în România, oportunitățile și amenințările, să nu ne poziționăm partizan și să reflectăm anumite problematici exclusiv din perspectiva unui actor (stat, profesionist contabil, organism profesional, universitar, om de afaceri), să rămânem la o cercetare științifică echilibrată, să nu alunecăm către apologii sau critici exagerate. În acest sens considerăm că relevarea cu claritate și cu argumente a unor probleme ale profesiei contabile în România poate fi o altă contribuție proprie, în condițiile în care cercetătorii români aflați la început de drum nu au, de regulă, curajul științific pentru relevarea unor astfel de aspecte. Punctual, contribuțiile proprii ale lucrării pot fi sintetizate pe două paliere, corespunzător celor două categorii de obiective fixate, astfel:

- **contribuții în plan teoretic**

- realizarea unor delimitări conceptuale și practice (în context specific românesc) privind profesia și profesionistul contabil;

- clarificarea unor aspecte privind reglementarea profesiei contabile în România și analiza intercondiționărilor național-internațional în acest plan;

- realizarea unor delimitări conceptuale privind etica și responsabilitatea în profesia contabilă;

- prezentarea, din perspectiva profesiei contabile, și astfel, sperăm, introducerea în circuitul științific autohton din domeniul contabilității a unor concepte din sfera eticii în afaceri (whistleblowing, training etc);

- analiza comparativă a principiilor pe care se fundamentează codurile organismelor profesionale din România;

- formularea unor propuneri pentru o traducere mai adecvată în limba română a unor termeni din cadrul etic internațional privind profesia contabilă (“due care”, “diligence”);

- realizarea unei analize a vizibilității și recunoașterii internaționale a unor profesioniști contabili din România, universitari sau practicieni.

- **contribuții în plan pragmatic**

- fundamentarea și testarea unui model de analiză a determinantilor recunoașterii profesiei contabile din România la nivel internațional;

- realizarea a două cercetări exploratorii privind stadiul actual și perspectivele profesiei contabile din România.

Rezultatele acestor studii ar trebui să fie utile profesioniștilor contabili practicieni (în managementul carierei și gestionarea relației cu clienții, oameni de afaceri), universităților (în reconfigurarea și adaptarea curriculumului pentru programele de studii în domeniul contabilității, în conformitate cu exigențele practice și potențialele schimbări care vor afecta profesia sub influența noilor tehnologii), universitarilor (pentru creșterea vizibilității și reputației la nivel internațional), organizațiilor profesionale (pentru gestionarea relației cu membri, dar și pentru eventualele strategii de dezvoltare, recunoaștere și internaționalizare a profesiei) și, de ce nu, anumitor autorități publice, stakeholderi ai profesiei contabile.

Limite ale cercetării

Orice cercetare se confruntă cu o serie de probleme, întâmpină diverse obstacole, are anumite limite ce se pot repercuta și asupra pertinentei și relevanței rezultatelor obținute. În cadrul cercetării noastre considerăm că principalele limite ale cercetării sunt:

- Modul de aplicare a chestionarelor folosite pentru colectarea datelor pentru cele trei cercetări empirice a fost exclusiv online, fapt care, evident, nu a permis accesul la toate categoriile de profesioniști contabili. Astfel, întrucât chestionarele au fost distribuite în special prin intermediul rețelelor de socializare, este probabil să nu fi ajuns la profesioniștii contabili care nu folosesc aceste rețele (o categorie destul de importantă, apreciem noi).

- Eșantioanele au avut, în consecință, anumite probleme legate de reprezentativitatea structurii. Totuși aceasta este inevitabil în cadrul unei cercetări exploratorii, așa cum am declarat că este cercetarea de față.

- În modelul propus pentru analiza determinantilor recunoașterii internaționale a profesiei contabile din România foarte multe dintre ipotezele formulate nu au fost validate sau au fost validate doar parțial.

- Investigarea modului în care profesioniștii contabili din România sunt familiarizați cu noile tehnologii, respectiv a gradului de conștientizare cu privire la impactul acestora asupra profesiei contabile a fost una sumară. Am preferat să introducem un număr mai mic de întrebări în chestionarul privitor la aceste aspecte pentru a nu descuraja astfel completarea sa.

Direcții viitoare de cercetare

La sfârșitul capitolelor 4 și 5 am propus dezvoltări viitoare pentru cercetarea noastră, determinate de rezultatele specifice ale celor trei studii exploratorii inserate în cadrul acestora. În plus, considerăm că viitoarele cercetări, ale noastre sau ale altor autori, ar trebui să aibă în vedere următoarele:

- rafinarea și testarea suplimentară a modelului propus în capitolul 4 cu privire la recunoașterea profesiei contabile din România în plan internațional;

- aplicarea chestionarelor prezentate în Anexele 2 și 3 pe eșantioane reprezentative statistic;

- efectuarea unui studiu privind percepția rolului profesiei contabile în rândul studenților de la programele de studii din domeniul contabilității, din cadrul universităților din România;

- efectuarea unui studiu în rândul profesioniștilor contabili practicieni focalizat strict pe înțelegerea și aplicarea eticii profesionale;

- analiza riguroasă a curriculumului programelor de studii de la universitățile din România pentru a vedea în ce măsură pregătesc profesioniști contabili capabili să înțeleagă și să se adapteze provocărilor viitorului în domeniu;

- realizarea unui studiu comparativ cu privire la percepția rolului și importanței profesioniștilor contabili în IMM-uri versus companii mari;

- raportarea concluziilor lucrării noastre vizând profesia contabilă din România la studii abordând problematici asemănătoare derulate în țări cu experiențe istorice recente asemănătoare (Polonia, Ungaria, Bulgaria, Cehia, Slovacia, statele baltice).

În final, considerăm că profesia contabilă din România, deși s-a dezvoltat mult în ultimii 30 de ani, are totuși, sub anumite aspecte, decalaje importante (în sensul rămânerii în urmă) față de trendurile la nivel global. Recuperarea acestora, dezvoltarea permanentă și recunoașterea pe plan internațional, cu toate efectele benefice care decurg din asta, se poate face, în opinia noastră, doar prin competiția între toți stakeholderii profesiei.

BIBLIOGRAFIE

Cărți (carte clasică sau e-book):

- Academia Română, 1998. *Dicționarul Explicativ al limbii române (DEX)*. București: Univers Enciclopedic.
- Albu, N., 2014. *Accounting Change in Romania. Determinants of Change and Implications for the Profession*. Teză de abilitare. București: Academia de Studii Economice.
- Arens, A. A., Elder, R. J., Beasley, M. S., Hogan, C. E., 2016. *Auditing and assurance services*. Pearson.
- Avram, G. D., 2016. Deontologie, calitate și cooperație – piloni de bază ai profesiei contabile. Craiova: Sitech.
- Babbie, E., 2010. *Practica cercetării sociale*. București: Polirom.
- Bateman, C. R., 2012. Professional ethical standards: The journey toward effective codes of ethics. In *Work and Quality of Life* (pp. 21-34). Dordrecht: Springer.
- Boșoteanu, M. C., 2016. Tendințe de dezvoltare a contabilității românești în contextul europeanizării și internaționalizării acesteia. Teză de doctorat (coordonator: Iacob, C.). Craiova: Universitatea din Craiova.
- Botez, D., 2005. *Tradiții, actualități și perspective ale profesiei contabile din România*. Iași: Sedcom Libris.
- Bunget, O. C., 2015. *Provocări ale profesiei de audit și conexiuni cu educația universitară contabilă*. Teză de abilitare. Timișoara: Universitatea de Vest.
- Calu, D. A. S., Dumitru, M., Gușe, R., Pitulice, I. C., Ștefănescu, A., Țurlea, A., 2011. *Coordinates of the Accounting in Romania. Historical and Current Perspectives*. București: Editura Alpha MDN.
- Calu, D. A., 2005. *Istorie și dezvoltare privind contabilitatea din România*. București: Editura Economică.
- Chu, T., 2004. *Accounting changes in a transition economy: The case of Vietnam*. Ph.D thesis. Sydney (Australia): School of Accounting and Finance, University of Wollongong.
- Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, 2011. *Codul etic național al profesioniștilor contabili*. București: Editura CECCAR.
- Crane, A., Matten, D., 2007. *Business Ethics*. Oxford University Press (second edition).
- Crane, A., Matten, D., 2016. *Business ethics: Managing corporate citizenship and sustainability in the age of globalization*. Oxford University Press.
- Crăciun, D., 2005. *Etica în afaceri*. București: Editura ASE.
- Crișan, A. R., 2017. *Armonizare contabilă în sectorul public în context european*. Teză de doctorat (coordonator: Tiron-Tudor, A.). Cluj Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai.
- Damian, S., 2011. *Evoluția contabilității românești în perioada de tranziție a economiei românești*. Teză de doctorat (coordonator: Pânteș, P. I.). Cluj Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai.
- Diaconu, B., 2009. *Etica societății instituționalizate*. București: Editura Curtea Veche.
- Edwards, J. R., 2014. *A History of Financial Accounting*. New York: Routledge.
- Fărcaș, T. V., 2013. *Dezvoltarea gândirii contabile și a învățământului din Europa de Est. Cazul Transilvaniei, România*. Teză de doctorat (coordonatori: Tiron-Tudor, A.; Lemarchand, Y.). Cluj Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai.
- Feleagă, N., 1999. *Sisteme contabile comparate*, vol. I. București: Editura Economică.
- Ferrel O. C., Fraedrich, J., Ferrel, L., 2009. *Business Ethics. Ethical Decision Making and Cases.*, South Western Cengage Learning.
- Gheorghe, A. M., 2017. *Încredere și interacțiune în cloud accounting*. Teză de doctorat (coordonator: Țugui A.). Iași: Universitatea "Alexandru Ioan Cuza".
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., Black, W. C., 1998. *Multivariate data analysis*. (5th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

- Hansson, E., Löfvendal, F., 2016. *Increased use of marketing in the audit industry: Effect on independence price and quality*. Linköping: Linköping University.
- Hoffman, W. M., Frederick, R. E., Schwartz, M. S., 2014. *Business ethics: Readings and cases in corporate morality*. John Wiley & Sons.
- Howitt, D., Cramer, D., 2010. *Introducere în SPSS pentru psihologie*. București: Polirom.
- Iamandi, I. E., Filip, R., 2008. *Etică și responsabilitate socială corporativă în afacerile internaționale*. București: Editura Economică.
- Ionescu, Gh., Bibu, N., Munteanu, V., 2006. *Etică în afaceri*. Timișoara: Editura Universității de Vest.
- Jewell, D.V., 2011. *Guide to evidence-based physical therapist practice* (2nd edition). Ontario: Jones & Bartlett Learning.
- Jones, G., 2007. *Introduction to Business: How Companies Create Value for People*. McGraw-Hill.
- Kotler P., Armstrong, G., 2004. *Principiile marketingului*. București: Teora.
- Lungu, C. I., 2018. *Cercetări transdisciplinare privind contabilitatea pentru sustenabilitate*. Teză de abilitare. București: Academia de Studii Economice.
- Marcu, F., 2000. *Marele dicționar de neologisme*. București: Editura Saeculum.
- Marcu, F., Maneca, C., 1986. *Dicționar de neologisme*. București: Editura Academiei.
- McPhail, K., Walters, D., 2009. *Accounting and business ethics: An introduction*. Routledge.
- Ménard, L. (coord.), 2004. *Dictionnaire de la comptabilité et de la gestion financière*. (3eme Edition). Institut Canadien des Comptables Agréés - ICCA.
- Miclea, C. E., 2010. *Marketingul online pentru serviciile financiar-contabile*. Teză de doctorat (coordonator: Lefter C.). Brașov: Universitatea Transilvania.
- Morar, V., 2012. *Etică*. Universitatea din București (Facultatea de Jurnalism și Teoria Comunicării): suport de curs.
- Muțiu, A., 2009, *Elemente de contabilitate. Suport de curs*. Cluj Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai.
- Nalebuff, B. J., Brandenburger, A., Maulana, A., 1996. *Co-opetition*. London: HarperCollins Business.
- Nica, P., Agheorghiesei, D., 2009. *Conflicte și etică în managementul resurselor umane, Suport de curs*. Iași: Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor.
- Norman, W., 2016. *Business Ethics*. [online] Disponibil la: <<https://www.hbs.edu/faculty/conferences/2016-newe/Documents/Norman,%20Business%20Ethics,%20IntEncycEthics.pdf>> [Accesat 23 aprilie 2018].
- Nunnally J.C., 1978. *Psychometric Theory*. 2nd edition. New York: McGraw Hill.
- Ogarcă, R., 2017. *Etică în afaceri*. Craiova: suport de curs.
- Popescu, P. V., 2011. *Contabilitatea și controlul formării și utilizării resurselor bugetare*. Teză de doctorat (coordonator: Dumbravă P.). Cluj Napoca: Universitatea Babeș-Bolyai.
- Ristea, M., 2000. *Metode și politici contabile de întreprindere*. București: Editura Tribuna Economică.
- Toma, M., 2011. *Drumuri prin memoria profesiei contabile*. București: Editura CECCAR.
- Toma, M., Potdevin, J., 2008. *Elemente de doctrină și deontologie a profesiei contabile*. București: CECCAR-Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România.
- Utts, J.M., Heckard, R.F., 2011. *Mind on statistics*. Stamford: Cengage Learning.
- Vallabhaneni, S. R., 2018. *Wiley CIAexcel Exam Review 2015, Part 3: Internal Audit Knowledge Elements*. John Wiley & Sons.

Verrax, F., 2016. Beyond professional ethics: GIS, codes of ethics, and emerging challenges. In *Technoscience and Citizenship: Ethics and Governance in the Digital Society* (pp. 143-161). Cham: Springer.

Zaiț, D., Spalanzani, A., 2006. *Cercetarea în economie și management*. București: Editura Economică.

Articole publicat în jurnal clasic sau on-line:

Al-Akra, M., Ali, M. J., Marashdeh, O., 2009. Development of accounting regulation in Jordan. *The International Journal of Accounting*, 44(2), pp. 163-186.

Albu, C. N., Albu, N., 2009. How Does Organizational Change Affect the Accountants' role? An Institutional Approach on two Romanian Settings. *Accounting and Management Information Systems*, 8(1), pp. 40-52.

Albu, C. N., Albu, N., Alexander, D., 2010. Accounting change in Romania—a historical analysis. In *6th workshop on European Financial Reporting EUFIN* (pp. 1-50) [online] Disponibil la: <https://www.victoria.ac.nz/sacl/about/events/past-events2/past-conferences/6ahic/publications/6AHIC-27_FINAL_paper.pdf> [Accesat 26 aprilie 2018].

Albu, C. N., Albu, N., Faff, R., Hodgson, A., 2011. Accounting competencies and the changing role of accountants in emerging economies: the case of Romania. *Accounting in Europe*, 8(2), pp. 155-184.

Albu, C.N., Albu, N., 2015. Introduction to the special issue on accounting academia in Central and Eastern Europe. *Accounting & Management Information Systems*, 14(2), pp. 247-274.

Albu, C.N., Toader, S., 2012. Bridging the gap between accounting academic research and practice: some conjectures from Romania. *Journal of Accounting and Management Information Systems*, 11(2), pp. 163-173.

Albu, N., & Albu, C. N., 2012. International Financial Reporting Standards in an emerging economy: lessons from Romania. *Australian Accounting Review*, 22(4), pp. 341-352.

Albu, N., 2013. Exploring the Recent Evolution of the Accounting Profession in Romania-An Institutional Approach. *Accounting and Management Information Systems*, 12(4), pp. 537-552.

Albu, N., Albu, C. N., 2012. How to perform in the field of accounting research? The case of Romania. *International Journal of Critical Accounting*, 4(2), pp. 145-174.

Albu, N., Albu, C., Gîrbină, M., Sandu, M., 2011. The implications of corporate social responsibility on the accounting profession: The case of Romania. *Amfiteatru Economic Journal*, 13(29), pp. 221-234.

Alexander, D., Servalli, S., 2010. Accounting Change: beyond Darwin”, paper submitted to the *33rd European Accounting Association annual congress*, Istanbul, May.

Almășan, A. C., Grosu, C., Circa, C., 2015. Difficulties in the accounting research-practice-teaching relationship: Evidence from Romania. *Accounting and Management Information Systems*, 14(2), pp. 275-302.

Almujamed, H., Tahat, Y., Omran, M., Dunne, T., 2017. Development of Accounting Regulations and Practices in Kuwait: An Analytical Review. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 28(6), pp. 14-28.

Avram, C. D., Țogoe, G. D., Avram, A., 2017. From Conformity to Excellence-Study on Quality of Services in Accounting Profession in Romania. *Amfiteatru Economic*, 19(11), pp. 1077-1090.

Avram, G. D., Avram, M., Avram, V., 2016. The Study On International Cooperation Made By The Romanian Professional Accountancy Bodies. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 16(1), pp. 447-452.

- Avram, M., Avram, V., 2012. Implicarea organismelor profesionale și a mediului academic în educația financiar-contabilă a publicului. *Audit Financiar*, 10(95), pp. 49-52.
- Avram, M., Țogoe, G. D., 2012. Main Coordinates of Accounting Profession Competitive Model. *Annals of the University of Petroșani, Economics*, 12(2), pp. 29-38.
- Avram, M., Țogoe, G. D., 2012. Professional accountants' ethics in the context of corporate governance. *Annals of University of Craiova-Economic Sciences Series*, 2(40), pp. 245-250.
- Băcanu, M. N., 2016. The Separation Between Accounting Profession and Tax Profession in The Context of Sustainable Development in Romania. *Annals of 'Constantin Brancusi' University of Targu-Jiu. Economy Series*, (3), pp. 129-133.
- Bailey, D., 1995. Accounting in transition in the transitional economy. *European Accounting Review*, 4(4), pp. 595-623.
- Baker, C. R., 2016. Accounting and Economic Systems: A Tribute to the Work of Jaques Richard în Bensadon, D., Praquin, N., 2016. *IFRS in a Global World. International and Critical Perspectives on Accounting*, pp. 17-27. Switzerland: Springer International Publishing.
- Barbu, E. M., Farcane, N., Popa, A., 2012. Critical analysis of developments in Romanian accounting during the 20th century: a neo-institutional approach. *International Journal of Critical Accounting*, 4(2), pp. 175-193.
- Barbu, E., Farcane, N., Popa, A., 2010. Looking for an Accounting Identity : The Case of Romania during the 20th Century. *Cahier de recherche n° 2010-03 E2*, pp. 1-23.
- Barrainkua, I., Espinosa-Pike, M. (2015). Cultural and Socio-Economic Restrictions for the Adoption of the IESBA Code of Ethics for Professional Accountants in the European Countries. *European Research Studies*, 18(1), pp. 3-24.
- Baruch, Y., Holtom, B. C., 2008. Survey response rate levels and trends in organizational research. *Human relations*, 61(8), pp. 1139-1160.
- Bîgu, D., Anastasiu, I., 2015. Is "Business Ethics" an Oxymoron?. In *Proceedings of the International Management Conference* (Vol. 9, No. 1, pp. 860-865). Faculty of Management, Academy of Economic Studies, Bucharest, Romania.
- Blanchette, M., Desfleurs, A., 2011. Critical Perspectives on the Implementation of IFRS in Canada. *Journal of Global Business Administration*, 3(1), pp. 19-40.
- Bogdan, V., Farcaș M., Scorțe, C., 2004. *Evoluția reformei contabile românești* [online] Disponibil la: <<http://steconomiceuoradea.ro/anale/volume/2004/19.pdf>> [Accesat 5 iunie 2018].
- Borker, D. R., 2012. Accounting, culture and emerging economies: IFRS in Central and Eastern Europe. *The International Business & Economics Research Journal (Online)*, 11(9), pp. 1003-1018.
- Bostan, I., 2011. Metamorfoze instituționale privind exercitarea auditului public extern în România. *Economie teoretică și aplicată*, Volumul XVIII (2011), No. 12(565), pp. 32-41.
- Bouleanu, E., 2016. *Cine a fost autorul celei mai mari escrocherii înregistrate în comunism. Povestea din spatele celebrului film românesc „Secretul lui Bachus“* [online] Disponibil la: <http://adevarul.ro/locale/alexandria/cine-fost-autorul-celeii-mai-mari-escrocherii-inregistrate-comunism-povestea-spatele-celebrului-film-romanesc-secretul-bachus-1_56d59f115ab6550cb85fe4ad/index.html> [Accesat 26 aprilie 2018].
- Brabete, V., Mihai, M., Drăgan, C., Iota, A., 2013. Implementation of IFRS in Romania – Past, Present And Perspectives. *Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series*, 1(41), pp. 137-144.
- Brandaș, C., Megan, O., Didraga, O., 2015. Global perspectives on accounting information systems: mobile and cloud approach. *Procedia Economics and Finance*, 20, pp. 88–93.

Broberg, P., Umans, T., Skog, P., & Theodorsson, E., 2018. Auditors' professional and organizational identities and commercialization in audit firms. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 31(2), pp. 374-399.

Brooks, L. J.: 1989. Ethical Codes of Conduct: Deficient in Guidance for the Canadian Accounting Profession. *Journal of Business Ethics*, 8, pp. 325-35.

Buga (Stancu), M., 2011, Asigurare în rapoartele financiare, utilizarea XBRL. Noi tehnologii pentru un decident mai bine informat. *Revista Finanțe Publice și Contabilitate*, 9, pp. 35-41.

Bunget, O. C., 2009. Etică și audit intern: problematica Whistleblowing-ului. *Audit Financiar*, 7(9), pp. 43-51.

Bunget, O. C., 2009. *Issues on the contribution of the accountancy profession to enhancing the quality of the environment business in Romania*. [online] Disponibil la: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/12984/1/MPRA_paper_12984.pdf> [Accesat 25 martie 2018].

Bunget, O. C., Bliidișel, R. G., Megan, O. O., Dumitrescu, A. C., 2014. Marketing of Accounting Services During Crisis. *Amis 2014*, pp. 184-196. [online] Disponibil la: <https://www.researchgate.net/profile/Laura_Brad/publication/266746928_Evidence_of_no_difference_between_the_value_of_discretionary_accruals_computed_using_the_Romanian_Accounting_Standards_and_the_International_Financial_Reporting_Standards/links/543b943f0cf204cab1db0c13.pdf#page=184> [Accesat 23 aprilie 2018].

Bunget, O. C., Farcane, N., Dumitrescu, A. C., Popa, A., 2009. *The accounting profession and professionist in Romania*. [online] Disponibil la: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/18408/1/Bunget_OvidiuConstantin_The_Accounting_Profession_and_Professionist_in_Romania.pdf> [Accesat 25 februarie 2018].

Burlaud, A., Niculescu, M., 2016. Un drept contabil care face apel la raționamentul profesional: o amenințare sau o oportunitate pentru profesia contabilă?. *Audit Financiar*, 14(144), pp. 1267-1334.

Busuioceanu, S., 2013. Characteristic Features of the Marketing in the Accounting Profession. *Young Economists Journal/Revista Tinerilor Economisti*, 10(21), pp. 65-73.

Carnegie, G. D., Napier, C. J., 2010. Traditional accountants and business professionals: Portraying the accounting profession after Enron. *Accounting, Organizations and Society*, 35(3), pp. 360-376.

Carroll, A. B., 1991. The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), pp. 39-48.

Cellucci, R., 2011. The international accounting standards board. *The Neumann Business Review*, 6(1), pp. 15-27.

Cerņușca, L., 2015. *Percepția profesioniștilor contabili privind manifestarea raționamentului profesional în perimetrul contabilității*. [online] Disponibil la: <<http://www.economieafaceri.ro/perceptia-profesionistilor-contabili-privind-manifestarea-raționamentului-profesional-perimetrul-contabilitatii/>> [Accesat 23 aprilie 2018].

Cerņușca, L., Balaciu, D. E., 2015. The perception of the accounting students on the image of the accountant and the accounting profession. *Journal of Economics and Business Research*, 21(1), pp. 7-24.

Chivoci, F., 2014. *Cum investea Franța în România lui Ceaușescu* [online] Disponibil la: <<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/cum-investea-franta-in-romania-lui-ceausescu>> [Accesat 26 aprilie 2018].

Cohen, J. R., Pant, L. W., & Sharp, D. J., 1992. Cultural and socioeconomic constraints on international codes of ethics: Lessons from accounting. *Journal of Business Ethics*, 11(9), pp. 687-700.

Collins, J. W., 1994. Is business ethics an oxymoron?. *Business Horizons*, 37(5), pp. 1-9.

- Cooper, D. J., Robson, K., 2006. Accounting, professions and regulation: Locating the sites of professionalization. *Accounting, Organizations and Society*, 31(4-5), pp. 415-444.
- Cory, S. N., 1992. Quality and quantity of accounting students and the stereotypical accountant: is there a relationship?. *Journal of Accounting Education*, 10(1), pp. 1-24.
- Dai, J., Vasarhelyi, M. A., 2016. Imagineering Audit 4.0. *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 13(1), pp. 1-15.
- Dasgupta, S., Kesharwani, A., 2010. Whistleblowing: a survey of literature. *The IUP Journal of Corporate Governance*, 9(4), pp. 57-70.
- De George, R. T., 2005. A history of business ethics. In Paper delivered at *The third biennial global business ethics conference. Santa Clara, CA: Markkula Center for Applied Ethics*. [online] Disponibil la: <<https://www.bbvaopenmind.com/wp-content/uploads/static/4libro/en/Ahistoryofbusiness.pdf>> [Accesat 24 aprilie 2018].
- Deaconu, A., 2012. Accounting models and influential factors in post-communist Romania. *International Journal of Critical Accounting*, 4(2), pp. 194-216.
- Deaconu, A., Cuzdriorean, D. D., 2016. Accounting and the state in post-communist Romania. *African Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 5(1), pp. 59-93.
- Deca, L., Egron-Polak, E., Fiț, C. R., 2015. Internationalisation of higher education in Romanian national and institutional contexts. In *Higher Education Reforms in Romania* (pp. 127-147). Cham: Springer.
- Dechow, N., Granlund, M., Mouritsen, J., 2006. Management control of the complex organization: relationships between management accounting and information technology. *Handbooks of Management Accounting Research*, 2, pp. 625-640.
- Dellaportas, S., Kanapathippillai, S., Khan, A., Leung, P., 2014. Ethics education in the Australian accounting curriculum: A longitudinal study examining barriers and enablers. *Accounting Education*, 23(4), pp. 362-382.
- Diaconu, P., 2008. Directions of the accounting educational curricula in the Romanian Universities and the conformity with the International Educational Standards provided by IFAC. *AMIS 2008, Journal of Accounting and Management Information Systems*, pp. 920-929.
- Dimitriu, V., Leuștean D., 2011. *File din istoria organizării activității de expertiză contabilă în țara noastră* [online] Disponibil la: <<https://curierulnational.ro/Specializat/2011-08-11/File+din+istoria+organizarii++activitatii+de+expertiza+contabila+in+țara+noastra>> [Accesat 26 aprilie 2018].
- Drăgușin, C.P., Criveanu, M., 2015. Innovative Perspectives on The Accounting of Romanian Public Institutions of Academic Education. *Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series*, 1(43), pp. 194-201.
- Du Prel, J.B., Hommel, G., Röhrig, B., Blettner, M., 2009. Confidence interval or p-value?: part 4 of a series on evaluation of scientific publications. *Deutsches Ärzteblatt International*, 106(19), p.335-339.
- Ducu, C., 2009. *Jos cu RSC-ul! Sus etica în afaceri*. [online] Disponibil la: <https://www.researchgate.net/publication/234164899_Jos_cu_RSC-ul_Sus_etica_in_afaceri_Regandind_locul_RSC_in_arhitectura_organizatiilor_Down_with_CSR_Up_with_Business_Ethics_Rethinking_the_Place_of_CSR_in_the_Organizational_Architecture> [Accesat 23 aprilie 2018].
- Ducu, C., 2017. *Mitul codurilor de etică sau cum să mimezi integritatea într-o organizație*. [online] Disponibil la: <<http://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/mitul-codurilor-de-etica-sau-cum-sa-mimezi-integritatea-intr-o-organizatie>> [Accesat 23 aprilie 2018].
- Dumitru, V.F., Stanciu, A., Dumitru, M., Feleagă, L., 2014. Pressure and isomorphism in business education. *Amfiteatru Economic Journal*, 16(37), pp.784-799.

Duțescu, A., Popa, A. F., Dobre, F., Stănila, G. O., 2017. Sustainability of financial professional services through marketing strategy-an empirical research. In *Proceedings of the International Conference on Business Excellence* (Vol. 11, No. 1, pp. 121-130). De Gruyter Open.

Duția, T., 1995. The restructuring of the system of accounting in Romania during the period of transition to the market economy. *European Accounting Review*, 4(4), pp. 739-748.

Epuran, M., Megan, O., 2006. Convergența contabilă în condițiile regionalizării. *Revista de Economie teoretică și aplicată - supliment*, pp. 167-174.

Espinosa-Pike, M., Barrainkua-Aroztegi, I., 2014. A Universal Code Of Ethics For Professional Accountants: Religious Restrictions. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 143, pp. 1126-1132.

Farag, S. M., 2009. The accounting profession in Egypt: Its origin and development. *The international Journal of accounting*, 44(4), pp. 403-414.

Fazal, H., 2011. *What is the difference between Due Care and Due Diligence in auditing?* [online] Disponibil la: <<http://pakaccountants.com/difference-between-due-care-and-due-diligence/>> [Accesat 23 aprilie 2018].

Feleagă, L., Feleagă, N., 2006. Convergențe contabile internaționale prin prisma aderării la Uniunea Europeană. *Economie teoretică și aplicată*, pp. 37-44.

Feleagă, L., Feleagă, N., 2016. Romania. Shifting to IFRS: The Case of Romania în Bensadon, D., Praquin, N., 2016. IFRS in a Global World. *International and Critical Perspectives on Accounting*, pp. 393-404. Switzerland: Springer International Publishing.

Fisher, R., Murphy, V., 1995. A pariah profession? Some student perceptions of accounting and accountancy. *Studies in Higher Education*, 20(1), pp. 45-58.

Fornell, C. și Larcker, D.F., 1981. Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 48, pp. 39-50.

Frankel, M. S., 1989. Professional Codes: Why, How and With What Impact? *Journal of Business Ethics*, 8, pp. 109-115.

Funnel, W., 1998. Accounting in the service of the Holocaust. *Critical Perspectives on Accounting*, 9(4), pp. 435-464.

Georgescu, D. and Mateș, D., 2017. Influencing the Performance and Financial Position as Reported in the Annual Financial Statements Using Creative Methods. *North Economic Review*, 1(1), pp.104-108.

Ghintuiala, A., 2011. Actualități și perspective în normalizarea contabilă internațională. *Eirp Proceedings*. [online] Disponibil la: <<http://www.proceedings.univ-danubius.ro/index.php/eirp/article/download/1094/1013>> [Accesat 23 aprilie 2018].

Granlund, M., Mouritsen, J., 2003. Special section on management control and new information technologies. *European Accounting Review*, 12(1), pp. 77-83.

Gray, S. J., 1988. Towards a theory of cultural influence on the development of accounting systems internationally. *Abacus*, 24(1), pp. 1-15.

Greceanu, V., 2007. *Consultant fiscal, expert contabil, auditor financiar* [online] Disponibil la: <https://www.cabinetexpert.ro/2007-02-26/consultant-fiscal-expert-contabil-auditor-financiar.html> [Accesat 25 martie 2018].

Grigoroii, L. 2014. Modernizarea educației contabile prin prisma cooperării dintre mediul universitar și organismele profesionale, în volumul Conferinței Științifice Internaționale "Cooperarea dintre mediul universitar și organismele profesionale: soluții și oportunități în dezvoltarea durabilă a profesiei contabile", Chișinău, 4 aprilie 2014, pp. 8-12.

Healy, P. M., Wahlen, J. M., 1999. A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting Horizons*, 13(4), pp. 365-383.

Higgs-Kleyn, N., Kapelians, D., 1999. The role of professional codes in regarding ethical conduct. *Journal of Business Ethics*, 19(4), pp. 363-374.

Horomnea, E., Istrate, A. M., Pașcu, A. M., 2012. Ethics and Professional Responsibility in Accounting and Audit. Social Implications and Perspectives. *Amis 2012*, pp. 271-287.

Huian, M. C., Mironiuc, M., Chiriac, M., 2018. Studiul asocierii dintre managementul rezultatelor și relevanța valorică a informației contabile în funcție de metoda de raportare a fluxurilor de numerar din exploatare. *Audit Financiar*, 16(149), pp. 15-24.

Iacob, C., Gheorghe, C.M., 2014. *Performance optimization – "sometimes" – result creativity*. [online] Disponibil la: <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/52730/1/MPRA_paper_52730.pdf>. [Accesat 25 ianuarie 2019].

Ion, E.I., Criveanu, M., 2016. Financial and Non-Financial Indicators for Organizational Performance Measurement. *Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series*, 1(44).

Ionașcu, I., 2013. Un secol de contabilitate și auditul conturilor la Academia de Studii Economice din București. *Audit Financiar*, 11(4), pp. 59-71.

Ionașcu, I., Ionașcu, M., Olimid, L., Calu, A. D., 2007. An empirical evaluation of the costs of harmonizing Romanian accounting with international regulations (EU Directives and IAS/IFRS). *Accounting in Europe*, 4(2), pp. 169-206.

Ionașcu, M., Ionașcu, I., Săcărin, M., & Minu, M., 2014. IFRS adoption in developing countries: the case of Romania. *Accounting and Management Information Systems*, 13(2), pp. 311-350.

Ionescu, B. Ș., Prichici, C., Tudoran, L., 2014. Cloud Accounting – o tehnologie ce poate modifica profesia contabilă în România. *Audit Financiar*, 12(110), pp. 3-15.

Ionescu, B., Ionescu, I., Tudoran, L., Bendovschi, A., 2013. *Traditional accounting vs. Cloud accounting*. [online] Disponibil la: <https://www.researchgate.net/publication/267751382_TRADITIONAL_ACCOUNTING_VS_CLOUD_ACCOUNTING> [Accesat 26 aprilie 2018].

Istrate, C., 2012. Gender issues in Romanian accounting profession. *Review of Economic and Business Studies*, 5(2), pp. 21-45.

Jackling, B., Cooper, B. J., Leung, P., Dellaportas, S., 2007. Professional accounting bodies' perceptions of ethical issues, causes of ethical failure and ethics education. *Managerial Auditing Journal*, 22(9), pp. 928-944.

Jamal, K., Bowie N. E., 1995. Theoretical Considerations for a Meaningful Code of Professional Ethics. *Journal of Business Ethics*, 14, pp. 703–714.

Jui, L., Wong, J., 2013. *Roles and Importance of Professional Accountants in Business*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/news-events/2013-10/roles-and-importance-professional-accountants-business>> [Accesat 25 februarie 2018].

Keskin, A. I., Işık, E. Y., 2015. An Analysis of the Relationship between IFAC Code of Ethics and CPI. *Emerging Markets Journal*, 5(2), pp. 41-48.

King, N., Beattie, A., Cristescu, A. M., Weetman, P., 2001. Developing accounting and audit in a transition economy: the Romanian experience. *European Accounting Review*, 10(1), pp. 149-171.

Lan, G., Gowing, M., Al-Hayale, T., 2015. The Role of Intent on Accounting Students' Ethical Attitudes Towards Earnings Management. *Journal of Academic Ethics*, 13(4), pp. 345-362.

Larson, R. K., Street, D. L., 2004. Convergence with IFRS in an expanding Europe: progress and obstacles identified by large accounting firms' survey. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 13(2), pp. 89-119.

Latan, H., Ringle, C. M., Jabbour, C. J. C., 2016. Whistleblowing intentions among public accountants in Indonesia: Testing for the moderation effects. *Journal of Business Ethics*, pp. 1-16.

- Law, P. K., 2010. A theory of reasoned action model of accounting students' career choice in public accounting practices in the post-Enron. *Journal of Applied Accounting Research*, 11(1), pp. 58-73.
- Lee, G., Xiao, X., 2018. Whistleblowing on accounting-related misconduct: A synthesis of the literature. *Journal of Accounting Literature*, pp. 22-46.
- Lenghel, R. D., 1998. Repere ale evoluției contabilității. *Anuarul Institutului de Istorie »George Baritiu« din Cluj-Napoca - Seria Humanistica*, 10(10), pp. 269-280.
- Lenghel, R. D., 2011. *Armonizare, convergență și conformitate contabilă internațională* [online] Disponibil la: <<http://humanistica.ro/anuare/2011/Continut/Art%2016.pdf>> [Accesat 5 iunie 2018].
- Liggio, C.D., 1975. The Expectation Gap: The Accountant's Legal Waterloo? *The CPA*, 45(7), pp. 23-29.
- Loy, T.R., 2016. Stakeholder Influence on Earnings Management: Ethical Considerations and Potential Avenues. *Corporate Ownership and Control*, 13(2), pp. 88-98.
- MacLulich, K., Gurau, C., 2004. *The relationship between economic performance and accounting system reform in the CEE region: The cases of Poland and Romania* (No. 0406). Centre for Economic Reform and Transformation, Heriot Watt University [online] Disponibil la: <<http://www2.hw.ac.uk/sml/downloads/cert/wpa/2004/dp0406.pdf>> [Accesat 26 aprilie 2018].
- Mangos, N. C., Roffey, B. H., Stevens, J. A., 1995. Research note: marketing accounting services: a cross-cultural comparison. *International Marketing Review*, 12(6), pp. 68-81.
- Marks, R., Moon, S.Y., 1995. Professionals' attitudes concerning the ethics of comparative advertising. *Journal of Professional Services Marketing*, 12(1), pp.107-116.
- Matei, I., 2017. *Ce studii au antreprenorii din România?* [online] Disponibil la: <<https://www.businessmagazin.ro/actualitate/ce-studii-au-antreprenorii-din-romania-16252284>> [Accesat 5 noiembrie 2018].
- Mateș, D., Hlaciuc, E., Ursachi, A., Măciucă, G., 2015. Accounting Convergences and Divergences in the Context of Harmonization and the Compliance of National Regulations with Directive 2013/34/Eu. *Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series*, 1(43), pp. 29-38.
- Mathews, M. R., 1995. Social and environmental accounting: A practical demonstration of ethical concern?. *Journal of Business Ethics*, 14(8), pp. 663-671.
- Matiș, D., Căilean, C., Bonaci, C., 2013. Accounting Profession and Sustainable Development. *Proceedings of the 2nd International Conference on Applied Manufacturing, Commerce, Tourism and Services (MCTS '13)*. Baltimore: WSEAS Press, pp. 60-66.
- Matiș, D., James, K., Mustata, R. V., Bonaci, C. G., 2012. Romanian accounting profession: erudition and perspectives. *International Journal of Critical Accounting*, 4(2), pp. 120-144.
- Mălăescu A. M., Avram M., 2018. Ethical Challenges in Marketing of Accounting Services: The Case of Romania, *International Scientific Conference - ECOTREND 2018 - Convergence/Divergence in the European economic area, XVth Edition*, October 26-27, Târgu Jiu, Romania.
- Mălăescu, A. M., 2015. Differences between DAS and International Accounting Standards regarding Fixed Assets Treatment. *Res. & Sci. Today*, 9, pp. 83-87.
- Mălăescu, A. M., 2018. The Role of the Accountancy Profession in Tackling Corruption in Romania. *Revista de Științe Politice*, (57), pp. 107-117.
- Mălăescu, A. M., Avram, M., 2018. The Accounting Profession in The Digital Age. *Annals of the University of Craiova, Economic Sciences Series*, 2(46), pp. 5-12.

Mălăescu, A. M., Popovici, I., 2015. The Role of Accounting Information in Modern Management. *Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu: Seria Economie*, 2(1), pp. 208-210.

Mălăescu, A. M., Popovici, V. I., 2015. International Accounting Standards and their Influence on the Management of a Company. *Annals-Economy Series*, 1, pp. 159-162.

McMahon, T. F., 2002. A brief history of American business ethics. *A companion to business ethics*, pp. 342-352.

McPhail, K., 2001. The other objective of ethics education: Re-humanising the accounting profession—a study of ethics education in law, engineering, medicine and accountancy. *Journal of Business Ethics*, 34(3-4), pp. 279-298.

Melé, D., Rosanas, J. M., Fontrodona, J., 2017. Ethics in finance and accounting: Editorial introduction. *Journal of Business Ethics*, 140(4), pp. 609-613.

Mihai, G., 2015. Cloud ERP and Cloud Accounting Software in Romania. *Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati Fascicle I. Economics and Applied Informatics*, (1), pp. 61–66.

Mihai, M., Drăgan, C., Brabete, V., Iota, A., 2013. Considerente privind creșterea calității informațiilor financiare anuale în context național și internațional. *Audit Financiar*, 11(12), pp. 54-60.

Mihăilescu, I., Mihăilescu, C. T., 2010. Audit Financiar versus audit statutar. Clarificări necesare în practica profesională. *Audit Financiar*, 8(2), pp. 3-9.

Moser, H. R., Freeman Jr, G. L., 2009. Ethical, Legal, and Professional Issues of Accountants Advertising: An Empirical Analysis. *National Social Science Journal*, 36, pp. 91-103.

Mustață, R. V., Fekete, S., Matis, D., 2011. Motivating accounting professionals in Romania. Analysis after five decades of communist ideology and two decades of accounting harmonization. *Accounting and Management Information Systems*, 10(2), pp. 169-201.

Mustață, R.V., 2008. Is there a real need for global financial reporting standards? Empirical evidence for sixty-seven national accounting systems, working paper presented to *CPA Research Development Workshop*, Cluj Napoca.

Muțiu, A. I., 2009. Are Romanian Universities Preparing Leaders in Accounting?. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 18(3), pp. 1072-1078.

Neag, R., 2010. Expertul contabil, artizanul cărții de vizită a unei firme. *Revista Antreprenoriat Transilvan*, p. 5.

Near, J. P., Miceli, M. P., 1985. Organizational dissidence: The case of whistle-blowing. *Journal of Business Ethics*, 4(1), pp. 1–16.

Nechita, E. (2015). Managementul rezultatului și calitatea raportării financiare: O analiza comparativă pre-post aplicare IFRS pentru societățile cotate la Bursa de Valori București. *Audit Financiar*, 13(122), pp. 10-20.

Nulty, D. D., 2008. The adequacy of response rates to online and paper surveys: what can be done?. *Assessment & evaluation in higher education*, 33(3), pp. 301-314.

Palade, D. P., Tănasă, F. E., 2016. *Impactul tehnologiilor informaționale asupra sistemelor de contabilitate*. Disponibil la: <<http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-925/>> [Accesat 26 aprilie 2018].

Pântea, I. P., Cristea, Ș., 2008. România și Italia-reflecții asupra armonizării contabile internaționale. *Audit Financiar*, 10, pp. 14-20.

Pattison, S., 2001. Are nursing codes of practice ethical?. *Nursing Ethics*, 8(1), pp. 5-18.

Pavel, N., 2017. The Application Of International Financial Reporting Standards- Opportunity And Challenge. *Contemporary Economy Journal*, 2(3), pp. 134-185.

Payne, D., Landry, B. J., 2005. Similarities in business and IT professional ethics: The need for and development of a comprehensive code of ethics. *Journal of Business Ethics*, 62(1), pp. 73-85.

- Picard, C. F., 2016. The marketization of accountancy. *Critical Perspectives on Accounting*, 34, pp. 79-97.
- Podoabă L., Oprean D. B., 2014. National Empirical Study on Ethics in Accounting, Auditing and Fiscal Consulting, în Boldea, I. (coord.), 2014. *Communication, Context, Transdisciplinarity*. Târgu Mureș: Petru Maior University Press.
- Popovici, V. I., Mălăescu, A. M., 2014. Manager and Accounting Manager-Similarities and Differences. *Annals-Economy Series*, 6, pp. 278-280.
- Popovici, V. I., Mălăescu, A. M., 2015. Economic Intelligence-Theoretical and Practical Aspects. *Analele Universității Constantin Brâncuși din Târgu Jiu: Seria Economie*, 1(6), pp. 286-286.
- Porter, B., 1993. *An empirical study of the audit expectation-performance gap*. *Accounting and Business Research*, 24(93), pp. 49-68.
- Rasouli, M. S., Banimahd, B., Royae, R. A., 2015. The Effect of Motivational Values on Professionalism in Accounting. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 5(1), pp. 19-26.
- Răsvan, R., 2011. *Dezvoltarea auditului financiar în România* [online] Disponibil la: <<https://rasvanremus.wordpress.com/2011/05/24/remus-rasvan-dezvoltarea-auditului-financiar-in-romania/>> [Accesat 26 aprilie 2018].
- Ratner, B., 2009. The correlation coefficient: Its values range between+ 1/- 1, or do they?. *Journal of targeting, measurement and analysis for marketing*, 17(2), pp. 139-142.
- Richard, J., 1995. The evolution of the Romanian and Russian accounting charts after the collapse of the communist system. *European Accounting Review*, 4(2), pp. 305-322.
- Ristea, M., Jianu, I., Jianu, I., 2010. Experiența României în aplicarea standardelor internaționale de raportare financiară și a standardelor internaționale de contabilitate pentru sectorul public. *Revista Transilvană de Științe Administrative*, 12(25), pp. 169-192.
- Roberts, A., 2000. The recent Romanian accounting reforms: another case of cultural intrusion?”, in Kalyuzhnova, Y. and Taylor, M. (Eds), *Transitional Economies: Banking, Finance, Institutions*. Basingstoke: Palgrave, pp. 146-166.
- Scheau, M. C. S., 2015. O privire critica asupra noilor medii de stocare, prelucrare si transmitere a informatiei impactul asupra domeniului financiar. *Revista de Investigare a Criminalitatii*, 8(1), pp. 93-106.
- Sonnerfeldt, A., Loft, A., 2018. The changing face of ethics—Developing a Code of Ethics for Professional Accountants from 1977 to 2006. *Accounting History*, pp. 1-21.
- Sudacevski, M., 2016. The promotion of the accounting services within the limits of professional ethics. *Challenges of the Knowledge Society*, pp. 718-722.
- Tang, Y., 2000. Bumpy road leading to internationalization: A review of accounting development in China. *Accounting Horizons*, 14(1), pp. 93-102.
- Teclaw, R., Price, M. C., & Osatuke, K., 2012. Demographic question placement: Effect on item response rates and means of a veterans health administration survey. *Journal of Business and Psychology*, 27(3), pp. 281-290.
- Tiron-Tudor, A., Crișan, A., 2017. Elemente IPSAS regăsite în reglementările românești de contabilitate pentru sectorul public – Armonizarea formală (II). *Expertiza și Auditul Afacerilor*, 27.
- Tiron-Tudor, A., Muțiu, A., 2007. Important stages in the development of Romanian accounting profession (from 1800 up to now). *De Computis-Revista Española de Historia de la Contabilidad*, 4(6), pp. 183-199.
- Toma, M., 2012. *Drumuri prin memoria profesiei contabile*. [online] Disponibil la: <<http://ortodoxia.rol.ro/drumuri-prin-memoria-profesiei-contabile-808423.html>> [Accesat 5 iunie 2018].

Trăistaru, D. A., 2015. The Evolution Of Professional Organizations In The Accounting Profession Area–Taking For Example Ceccar And Cafr. *Annals-Economy Series*, 6, pp. 369-373.

Trifan, A., Anton, C. E., 2012. Customer Orientation–Immanent Condition in Exercising the Accounting Profession. In *Proceedings of the International Conference on Economics Turkish Economic Association ICE-TEA 2012*.

Țugui, A., & Gheorghe, A. M., 2014. Changing the role of accountancy in the context of Cloud-Computing. *Managementul Intercultural*, 16(2), pp. 149-157.

Țugui, A., Georgescu, I. E., 2009. *A Conceptual Model of European Digital Accounting*. [online] Disponibil la: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1423490> [Accesat 26 aprilie 2018].

Țurlea, E., Stefanescu, A., Mocanu, M., 2011. Reglementarile în materie de etica în profesia contabilă-o abordare europeană și internațională. *Audit Financiar*, 9(2), pp. 3-11.

Uysal, Ö. Ö., 2010. Business ethics research with an accounting focus: A bibliometric analysis from 1988 to 2007. *Journal of Business Ethics*, 93(1), pp. 137-160.

Valentine, S., Fleischman, G., 2008. Professional ethical standards, corporate social responsibility, and the perceived role of ethics and social responsibility. *Journal of Business Ethics*, 82(3), pp. 657-666.

Vărzaru A. A., Barbu M. C. R., Mălăeșcu A. M., 2018. Social management control and balanced scorecard – a decisive binomial for the organizational performance, *IERFM - The International Economics Research and Congress of Financial*, pp. 998 – 1001, Cappadocia, Turkey, 12-14 April 2018.

Velayutham, S., 2003. The accounting profession's code of ethics: Is it a code of ethics or a code of quality assurance?. *Critical Perspectives on Accounting*, 14(4), pp. 483-503.

Wright, K.B., 2005. Researching Internet-based populations: Advantages and disadvantages of online survey research, online questionnaire authoring software packages, and web survey services. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(3), p. JCMC1034.

Zeghal, D., Mhedhbi, K., 2006. An analysis of the factors affecting the adoption of international accounting standards by developing countries. *The International Journal of Accounting*, 41(4), pp. 373-386.

Reglementări juridice și profesionale:

Camera Auditorilor Financieri din Romania (CAFR), 2016. *Hotărârea nr. 114 din 20 decembrie 2016 privind adoptarea Codului etic al profesioniștilor contabili*, emis de Federația Internațională a Contabililor, ediția 2015, tradus de Camera Auditorilor Financieri din România. București: Monitorul Oficial, nr. 106 (februarie 2017).

Camera Consultanților Fiscali (CCF), 2007. *Hotărârea nr. 3/2007 pentru aprobarea Codului privind conduita etică și profesională în domeniul consultanței fiscale*. București: Monitorul Oficial, nr. 647.

Decizia 916 din 18 oct. 2007 - referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 din OG 71/2001 privind organizarea și exercitarea activității de consultanță fiscală și art. 4 din HG 1052/2006. București: Monitorul Oficial, nr. 790.

Decret-Lege nr.54 din 5 februarie 1990 privind organizarea și desfășurarea unor activități economice pe baza liberei inițiative. București: Monitorul Oficial, nr. 20.

Hotărâre nr. 1052/2006 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Camerei Consultanților Fiscali, București: Monitorul Oficial, nr. 732.

Hotărâre nr. 1885 din 1970 cu privire la organizarea și conducerea contabilității, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil. București: Buletin Oficial, nr. 156.

Hotărâre nr. 227/2008 pentru aprobarea Regulamentului privind accesul la profesia de expert contabil și de contabil autorizat, București: Monitorul Oficial, nr. 187.

Hotărâre nr. 90/2008 pentru modificarea și completarea Regulamentului de organizare și funcționare a Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (republicată). București: Monitorul Oficial, nr. 601 (din 2008)

Hotărâre nr. 980/1995 privind verificarea, certificarea bilanțului contabil și prestarea serviciilor în domeniul contabilității, București: Monitorul Oficial, nr. 291.

Hotărârea CAFR nr. 115/2016 privind adoptarea Standardelor internaționale de control al calității, audit, revizuire, alte servicii de asigurare și servicii conexe, ediția 2015, emise de Federația Internațională a Contabililor, traduse de Camera Auditorilor Financiari din România, București: Monitorul Oficial, nr. 106 (2017).

Hotărârea Consiliului Superior al Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România nr. 1/1995, Regulamentul de organizare și funcționare a Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (republicată 2008), București: Monitorul Oficial, nr. 601.

Hotărâre nr. 575 din 22 septembrie 1992 cu privire la experimentarea noului sistem de contabilitate și constituirea Colegiului Consultativ al Contabilității. București: Monitorul Oficial, nr. 259.

Hotărâre nr. 1.449 din 12 decembrie 2002 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Colegiului Consultativ al Contabilității. București: Monitorul Oficial, nr. 933.

Hotărâre nr. 401 din 5 mai 2005 privind înființarea Consiliului Contabilității și Raportarilor Financiare prin reorganizarea Colegiului Consultativ al Contabilității. București: Monitorul Oficial, nr. 409.

Hotărâre nr. 6/2014 privind aprobarea Normelor de pregătire profesională continuă a auditorilor financiari, București: Monitorul Oficial, nr. 214.

Hotărâre nr. 245 din 7 aprilie 2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind Agenda Digitală pentru România 2020. București: Monitorul Oficial, nr. 340.

Hotărâre nr. 3/2017 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al Camerei Consultanților Fiscali, București: Monitorul Oficial, nr. 185.

Lege nr. 198 din 16 aprilie 2002 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 71/2001 privind organizarea și exercitarea activității de consultanță fiscală. București: Monitorul Oficial, nr. 287.

Lege nr. 162/2017 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și de modificare a unor acte normative. București: Monitorul Oficial, nr. 548.

Lege nr. 149/2013 privind aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 23/2012 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2008 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate și a Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați și pentru modificarea altor acte normative. București: Monitorul Oficial, nr. 257.

Lege nr. 158/2008 privind publicitatea înșelătoare și publicitatea comparativă (republicată 2013). București: Monitorul Oficial, nr. 454.

Lege nr. 163/2005 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 138/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, București: Monitorul Oficial, nr. 466.

Lege nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. București: Monitorul Oficial, nr. 757.

Lege nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale. București: Monitorul Oficial, nr. 126-127.

Lege nr. 5 din 10 iulie 1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și banesti, organizarea și funcționarea controlului financiar. București: Buletin Oficial, nr. 80.

Lege nr. 82 din 24 decembrie 1991 Legea contabilitatii. București: Monitorul Oficial, nr. 265.

Lege nr.19 din 16 decembrie 1971cu privire la regimul preturilor și tarifelor. București: Buletin Oficial, nr. 154.

Lege nr.278 din 7 noiembrie 2008 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 90/2008 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate. București: Monitorul Oficial, nr. 768.

Ordin nr. 1802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate. București: Monitorul Oficial, nr. 963.

Ordin nr. 403/1999 pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele de Contabilitate Internaționale. București: Monitorul Financiar, nr. 480.

Ordin nr. 5110/2018 privind aprobarea standardelor naționale minimale pentru acordarea titlului de doctor. București: Monitorul Oficial, nr. 817.

Ordin nr. 6129/2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare. București: Monitorul Oficial, nr. 123 (2017).

Ordin nr. 403 din 22 aprilie 1999 pentru aprobarea Reglementarilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunitatilor Economice Europene si cu Standardele de Contabilitate Internationale. București: Monitorul Oficial, nr. 480.

Ordin nr. 94 din 29 ianuarie 2001 pentru aprobarea Reglementarilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunitatilor Economice Europene si cu Standardele Internationale de Contabilitate. București: Monitorul nr.85/2001.

Ordin nr. 306 din 26 februarie 2002 pentru aprobarea Reglementarilor contabile simplificate, armonizate cu directivele europene. București: Monitorul Oficial, nr. 279 bis.

Ordin nr. 1746 din 17 decembrie 2002 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilitatii patrimoniului institutiilor publice, a Planului de conturi pentru institutii publice și a Monografiei privind înregistrarea în contabilitate a principalelor operatiuni. București: Monitorul Oficial, nr. 36 (din 23 ianuarie 2003).

Ordin nr. 1487 din 30 octombrie 2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind reevaluarea și amortizarea activelor fixe aflate în patrimoniul institutiilor publice și al persoanelor juridice fara scop patrimonial. București: Monitorul Oficial, nr. 788.

Ordin nr. 907 din 27 iunie 2005 al ministrului finanțelor publice privind aprobarea categoriilor de persoane juridice care aplică reglementări contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, respectiv reglementări contabile conforme cu directivele europene. București: Monitorul Oficial, nr. 597.

Ordin nr. 1752 din 17 noiembrie 2005 pentru aprobarea reglementarilor contabile conforme cu directivele europene. București: Monitorul Oficial, nr. 1080.

Ordin nr. 1917 din 12 decembrie 2005 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilitatii institutiilor publice, Planul de conturi pentru institutiile publice și instructiunile de aplicare a acestuia. București: Monitorul Oficial, nr. 1186.

Ordin nr. 1121 din 4 iulie 2006 privind aplicarea Standardelor Internationale de Raportare Financiară. București: Monitorul Oficial, nr. 500.

Ordin nr. 1121 din 4 iulie 2006 privind aplicarea Standardelor Internationale de Raportare Financiară. București: Monitorul Oficial, nr. 602.

Ordin nr. 2374 din 12 decembrie 2007 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 1.752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene. București: Monitorul Oficial, nr. 25 (2008).

Ordin nr. 3055 din 29 octombrie 2009 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene. București: Monitorul Oficial, nr. 766 bis.

Ordin nr. 881 din 25 iunie 2012 privind aplicarea de către societățile comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată a Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. București: Monitorul Oficial, nr. 424.

Ordin nr. 1286 din 1 octombrie 2012 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele internaționale de raportare financiară, aplicabile societăților comerciale ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată. București: Monitorul Oficial, nr. 687.

Ordin nr. 2844/2016 din 12 decembrie 2016 pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară. București: Monitorul Oficial, nr. 1020.

Ordonanță de Urgență a Guvernului nr. 75/1999 privind activitatea de audit financiar. București: Monitorul Oficial, nr. 256.

Ordonanță de urgență nr. 79/2014 pentru modificarea și completarea Legii contabilității nr. 82/1991. București: Monitorul Oficial, nr. 902.

Ordonanță de Urgență nr. 90 din 24 iunie 2008 privind auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate. București: Monitorul Oficial, nr. 481.

Ordonanță nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați (republicată 2008). București: Monitorul Oficial, nr. 13.

Ordonanță nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați. București: Monitorul Oficial, nr. 243.

Ordonanță nr. 71/2001 privind organizarea și exercitarea activității de consultanță fiscală, București: Monitorul Oficial, nr. 538.

Ordonanță nr. 89/1998 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 65/1994 privind organizarea activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați, București: Monitorul Oficial, nr. 314.

Regulament de organizare și funcționare al Camerei Consultanților Fiscali, 2006. București: Monitorul Oficial, nr. 732.

Regulament din 27 aprilie 2011 de organizare și funcționare a Camerei Auditorilor Financiar din România, București: Monitorul Oficial, nr. 345.

Regulament nr. 704 din 22 decembrie 1993 de aplicare a Legii contabilității nr. 82/1991. București: Monitorul Oficial, nr. 303 bis.

Rapoarte ale unor organizații naționale și internaționale:

Asociația Națională pentru Securitatea Sistemelor Informatice (ANSSI), 2016. *Ghid. Securitatea în cloud.* [online] Disponibil la: <<http://anssi.ro/wp-content/uploads/2016/07/Ghid-de-securitate-in-Cloud.pdf>> [Accesat 7 iunie 2018].

Association of Chartered Certified Accountants (ACCA), 2014. *Darwinismul digital: evoluție în contextul modificărilor tehnologice.* [online] Disponibil la: <<https://www.cafr.ro/uploads/AF%20202014-e16d.pdf>> [Accesat 7 iunie 2018].

Camera Auditorilor Financiar din România (CAFR), 2016. *Raport anual 2016.* [online] Disponibil la: <<https://www.cafr.ro/uploads/Raport%20CAFR%202016-ba77.pdf>> [Accesat 24 aprilie 2018].

Commission Européenne (CE), 2013. *Towards implementing harmonised public sector accounting standards in Member States The suitability of IPSAS for the Member States* [online] Disponibil la: <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1001617/1012817/Booklet->

estat-conference-29052013.pdf/7921e7bf-1266-499c-b3e5-cd2b4e13a807> [Accesat 26 aprilie 2018].

Consiliul Concurenței, 201. *Decizia Nr. 47 din 02.11.2010 referitoare la încălcarea art. 5 alin. (1) Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și a art. 101 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene de către Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România* [online] Disponibil la: <http://www.consiliulconcurenței.ro/uploads/docs/items/bucket2/id2918/decizie_ceccar_publicare_site.pdf> [Accesat 17 aprilie 2018].

Consiliul Concurenței, 2016. *Decizia nr. 91 din 13.12.2016 privind constatarea încălcării art. 5 alin. (1) lit.a) din Legea concurenței nr. 21/1996, republicată și a art.101 alin. (1) lit.a) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene de către Camera Auditorilor Financiarți din România* [online] Disponibil la: <http://www.consiliulconcurenței.ro/uploads/docs/items/bucket12/id12158/decizie_cafir.pdf> [Accesat 20 mai 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2014. *Raport anual 2014*. [online] Disponibil la: <<http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2015/10/Raport-anual-2014-romana.pdf>> [Accesat 14 martie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2011a. *Codul Etic Național al Profesioniștilor Contabili*. [online] Disponibil la: <http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2011/09/Codul_etice_2011.pdf> [Accesat 15 martie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 1995. *Activitatea Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România desfășurată în anul 1995*. [online] Disponibil la: <http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2011/09/activitate_1995.pdf> [Accesat 18 ianuarie 2019].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2004. *Activitatea Corpului Experților Contabili și a Contabililor Autorizați din România desfășurată în anul 2004*. [online] Disponibil la: <http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2011/09/activitate_2004.pdf> [Accesat 7 iunie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2011b. *Profesia contabilă în anii socialismului*. [online] Disponibil la: <<http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2011/09/107-123.pdf>> [Accesat 7 iunie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2011c. *Raport anual 2011*. [online] Disponibil la: <http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2011/09/Raport_anual_2012_ro.pdf> [Accesat 7 iunie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2012. *Raport anual 2012*. [online] Disponibil la: <<http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2012/06/Raport-anual-2012-romana.pdf>> [Accesat 7 iunie 2018].

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România (CECCAR), 2013. *Raport anual 2013*. [online] Disponibil la: <<http://ceccar.ro/ro/wp-content/uploads/2012/06/Raport-anual-2013-romana.pdf>> [Accesat 7 iunie 2018].

Cristea, S. M., 2017. *Metodologie de evaluare a impactului strategiilor/intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior asupra ofertelor educaționale ale universităților, la nivelul universităților* (studiu Academia Română). Disponibil la: <http://www.academiaromana.ro/proiecteFSE/LUCRARI-SIPOCA3/R3/R3_M49.pdf> [Accesat 11 decembrie 2018].

Ernst&Young, 2012. *Barometrul percepției asupra mediului antreprenorial România*. [online] Disponibil la: <<https://www.wall-street.ro/files/143876-401.pdf>> [Accesat 7 noiembrie 2018].

European Commission (EU), 2005. *Directive 2005/36/EC*. [online] Disponibil la: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20160524&from=EN>> [Accesat 25 martie 2018].

European Parliament (EP), 2017. *Rules on independence and responsibility regarding auditing, tax advice, accountancy, account certification services and legal services*. [online] Disponibil la: <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/117646/study_independence_en.pdf> [Accesat 23 mai 2018].

Eurostat, 2014. *Cloud computing services used by one out of every five enterprises in the EU28*. [online] Disponibil la: <<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/6208098/4-09122014-AP-EN.pdf/627ddf4f-730a-46ca-856b-32532d8325c5>> [Accesat 7 iunie 2018].

Guvernul României, 2018. *Nota de Fundamentare - HG nr.174/29.03.2018*. [online] Disponibil la: <<http://gov.ro/ro/print?modul=subpagina&link=nota-de-fundamentare-hg-nr-174-29-03-2018>> [Accesat 7 iunie 2018].

IAESB, 2017. *Handbook of International*, New York: International Federation of Accountants.

Institute of Chartered Accountants in England (ICAEW), 2012. *The development of the accountancy profession in the UK and ICAEW's role* [online] Disponibil la: <<https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/library/subjects/accounting-history/the-development-of-accountancy-in-the-uk.ashx>> [Accesat 8 mai 2018].

Institute of Chartered Accountants of Scotland (ICAS), 2012. *A Professional Judgement Framework for Financial Reporting. An International Guide for Preparers, Auditors, Regulators and Standard Setters*. [online] Disponibil la: <https://www.icas.com/__data/assets/pdf_file/0013/2605/Professional-Judgement-Framework-Report-ICAS.pdf> [Accesat 23 mai 2018].

International Accounting Education Standards Board (IAESB), 2017. *Handbook of International Education Pronouncements*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/2017-Handbook-of-International-Education-Pronouncements.PDF>> [Accesat 24 aprilie 2018].

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB), 2016. *Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance, and Related Services Pronouncements*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifac.org/system/files/publications/files/2016-2017-IAASB-Handbook-Volume-1.pdf>> [Accesat 13 martie 2018].

International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), 2016. *Handbook of the Code of Ethics for Professional Accountants*. [online] Disponibil la: <<http://www.ethicsboard.org/system/files/publications/files/2016-IESBA-Handbook.pdf>> [Accesat 24 aprilie 2018].

International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), 2018. *International Code of Ethics for Professional Accountants (including International Independence Standards)*. [online] Disponibil la: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Final-Pronouncement-The-Restructured-Code_0.pdf> [Accesat 24 mai 2018].

International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), 2014. *Status of Global Adoption of IESBA Code (March 2014)*. [online] Disponibil la: <[https://www.ethicsboard.org/system/files/meetings/files/Agenda%20Item%20B-2%20-%20Status%20of%20Global%20Adoption%20of%20IESBA%20Code%20\(PDF\).pdf](https://www.ethicsboard.org/system/files/meetings/files/Agenda%20Item%20B-2%20-%20Status%20of%20Global%20Adoption%20of%20IESBA%20Code%20(PDF).pdf)> [Accesat 24 mai 2018].

International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA), 2014. *Proposed Changes to Part C of the Code Addressing Presentation of Information and Pressure to Breach the Fundamental Principles*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IESBA-Exposure-Draft-Ethics-Code-Part-C.pdf>> [Accesat 23 mai 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2005. *The Roles and Domain of the Professional Accountant in Business*. [online] Disponibil la: <[http://www.apesb.org.au/uploads/meeting/board_meeting/13112014031951_Attachment_17e_-_The_Roles_and_Domain_of_the_Professional_Accountant_in_Business_\(2005\).pdf](http://www.apesb.org.au/uploads/meeting/board_meeting/13112014031951_Attachment_17e_-_The_Roles_and_Domain_of_the_Professional_Accountant_in_Business_(2005).pdf)> [Accesat 6 aprilie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2011a. *A Proposed Definition of 'Professional Accountant'*. [online] Disponibil la: <https://www.ifac.org/system/files/meetings/files/5890_0.pdf> [Accesat 25 februarie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2011b. *Regulation of the Accountancy Profession*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifac.org/system/files/publications/files/PPP1-Regulation-of-the-Accountancy-Profession-At%20a%20Glance.pdf>> [Accesat 6 aprilie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2011c. *Competent and Versatile: How Professional Accountants in Business Drive Sustainable Organizational Success*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifac.org/system/files/publications/files/Competent-and-Versatile-full-length.pdf>> [Accesat 6 aprilie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2015a. *Nexus 1: The Accountancy Profession, Behind the Numbers*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/publications-resources/nexus-1-accountancy-profession-behind-numbers>> [Accesat 25 martie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2015b. *The Accountancy Profession—A Global Value-Add*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/publications-resources/nexus-2-accountancy-profession-global-value-add>> [Accesat 25 martie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2017a. *Making Regulation Work. Principles and Models for the Accountancy Profession*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-Making-Regulation-Work.pdf>> [Accesat 6 aprilie 2018].

International Federation of Accountants (IFAC), 2017b. *The Accountancy Profession—Playing a Positive Role in Tackling Corruption*. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IFAC-The-Accountancy-Profession-Playing-a-Positive-Role-in-Tackling-Corruption.pdf>> [Accesat 6 aprilie 2018].

International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB), 2017. *Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements*, vol. I. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IPSASB-2017-Handbook-Volume-1.pdf>> [Accesat 24 aprilie 2018].

International Public Sector Accounting Standards Board (IPSASB), 2018. *Proposed Strategy and Work Plan 2019-2023*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifac.org/system/files/publications/files/IPSASB-Strategy-and-Work-Plan-2019-2023-Consultation.pdf>> [Accesat 1 aprilie 2018].

KPMG, 2013. *Summary of the KPMG Professional Judgment Framework—Understanding and Developing Professional Judgment in Auditing and Accounting*. [online] Disponibil la: <http://highered.mheducation.com/sites/dl/free/0078025435/928521/KPMG_UC_ProfJudg_Summary.pdf> [Accesat 23 mai 2018].

KPMG, 2014. *Studiu privind transparența raportărilor primăriilor de municipiu și oraș din România*. [online] Disponibil la: <<http://mcr.doingbusiness.ro/uploads/53aab6bede0c9Transparenta%20primarii%20romana.pdf>> [Accesat 24 aprilie 2018].

The Chartered Institute of Marketing (CIM), 2007. *Tomorrow's word Re-evaluating the role of marketing*. [online] Disponibil la: <<https://www.cim.co.uk/media/4896/shape-the-agenda-tomorrows-word.pdf>> [Accesat 23 mai 2018].

World Bank, 2003. *Report on the Observance of Standards and Codes (ROSC) Romania. Accounting and Auditing*. [online] Disponibil la:

<<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/14478/351770RO0REV0AccountingOrosclaa1rom.pdf?sequence=1&isAllowed=y>> [Accesat 7 iunie 2018].

World Bank, 2008. *Raport privind respectarea standardelor și codurilor (ROSC) contabilitate și audit România* [online] Disponibil la: <http://siteresources.worldbank.org/ROMANIAINROMANIANEXTN/Resources/Romania_ROSC_Rom.pdf> [Accesat 7 iunie 2018].

Website:

Accountancy Europe. *Homepage - Accountancy Europe*. [online] Disponibil la: <<https://www.accountancyeurope.eu/>> [Accesat 23 aprilie 2018].

Avocatura.com, 2015. *De ce toată lumea are deontologie, dar nimeni nu are etică?* [online] Disponibil la: <<https://www.avocatura.com/stire/13040/de-ce-toata-lumea-are-deontologie-dar-nimeni-nu-are-etica-o-discutie-cu-cristian.html>> [Accesat 25 mai 2018].

BizLawyer - Portalul avocaturii de business din Romania, 2012. *Piața de contabilitate și servicii de consultanță - 500 mil. €, în 2012*. [online] Disponibil la: <<http://www.bizlawyer.ro/stiri/studii-analize/piata-de-contabilitate-si-servicii-de-consultanta-500-mil-euro-in-2012>> [Accesat 10 mai 2018].

Bnr.ro. *Banca Națională a României - Theodor Ștefănescu*. [online] Disponibil la: <<http://www.bnr.ro/Theodor-Stefanescu-1186.aspx>> [Accesat 8 mai 2018].

Cafr.ro. *Camera Auditorilor Financieri din România - CAFR*. [online] Disponibil la: <<https://www.cafr.ro/>> [Accesat 26 aprilie 2018].

Cafr.ro., *Comunicat de presă*. [online] Disponibil la: <https://www.cafr.ro/uploads/ComunicatPresa_CECCAR_CAFR_ok-bf49.pdf> [Accesat 25 martie 2018].

Camera Auditorilor Financieri din România (CAFR), 2017a. *Punctul de vedere al Camerei Auditorilor Financieri din România, cu privire la comunicatul de presă al Consiliului Concurenței, din cursul lunii ianuarie 2017*. [online] Disponibil la: <<https://www.cafr.ro/comunicate.php?id=296>> [Accesat 25 aprilie 2018].

Camera Auditorilor Financieri din România (CAFR), 2017b. *Publicarea hotărârii Consiliului CAFR 55/3 iulie 2017 privind stabilirea unor derogări de la Normele privind revizuirea activității de audit financiar și a altor activități derulate de auditorii financieri*. [online] Disponibil la: <<https://www.cafr.ro/comunicate.php?id=365>> [Accesat 25 aprilie 2018].

Ccfiscali.ro. *CCF - Camera Consultantilor Fiscali*. [online] Disponibil la: <<http://www.ccfiscali.ro/>> [Accesat 28 aprilie 2018].

CECCAR Business Magazin, 2017. *Implicare activă în îmbunătățirea legislației economico-financiare*. [online] Disponibil la: <<http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/corpul-expertilor-contabili-si-contabililor-autorizati-din-romania-implicare-activa-in-imbunatatirea-legislatiei-economico-financiare-a1632/>> [Accesat 7 aprilie 2018].

CECCAR Business Magazin. *Unitate în diversitate*. [online] Disponibil la: <<http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/printeaza-articolul-1161/>> [Accesat 29 aprilie 2018].

Ceccar.ro. *Corpul Expertilor Contabili si Contabililor Autorizati din Romania*. [online] Disponibil la: <<http://ceccar.ro/ro/>> [Accesat 26 aprilie 2018].

Ceccar-iasi.ro, 2018. *Congresul Profesiei Contabile din România 2018*. [online]. Disponibil la: <<http://www.ceccar-iasi.ro/congresul-profesiei-contabile-din-romania-2018/>> [Accesat 8 decembrie 2018].

CFNET - CodFiscal.NET Finante Taxe, 2012. *Piața de consultanța fiscală în România*. [online] Disponibil la: <<https://codfiscal.net/27337/piata-de-consultanta-fiscala-in-romania>> [Accesat 10 mai 2018].

Chartered Accountants ANZ's. *How to apply for Special Admission to membership*. [online] Disponibil la: <http://www.conta-conta.ro/miscellaneous/844_miscellaneous_contabilitate_files%20844_.pdf> [Accesat 12 decembrie 2018].

Club.ceccar.ro. (2018). *Expertul contabil este SMART*. [online] Disponibil la: <http://club.ceccar.ro/?page_id=115> [Accesat 12 iunie 2018].

Contzilla.ro, 2015. *Rezultatele sondajului privind promovarea serviciilor de contabilitate*. [online] Available at: <<https://www.contzilla.ro/rezultatele-sondajului-privind-promovarea-serviciilor-de-contabilitate/>> [Accesat 27 mai 2018].

Curierulnational.ro. *IPSAS-urile, o solutie de raportare financiara pentru sectorul public*. [online] Disponibil la: <<https://www.curierulnational.ro/Finante%20Banci/2013-11-11/IPSAS-urile%2C+o+solutie+de+raportare+financiara+pentru+sectorul+public>> [Accesat 11 martie 2018].

Done, P., 2008. *"Baietii destepti" au pus ochii si pe profesia expertilor contabili* - Ziarul de Bacau. [online] Ziarul de Bacau. Disponibil la: <<https://zdbc.ro/baietii-destepti-au-pus-ochii-si-pe-profesia-expertilor-contabili/>> [Accesat 25 martie 2018].

Dumitriu, I., 2013. *Ghid privind certificarea competențelor și recunoașterea calificărilor pentru profesiile din domeniul contabilității*. [online] Disponibil la: <http://www.conta-conta.ro/miscellaneous/844_miscellaneous_contabilitate_files%20844_.pdf> [Accesat 12 decembrie 2018].

Ec.europa.eu., *Regulated professions database - European Commission*. [online] Disponibil la: <<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm>> [Accesat 25 martie 2018].

Fidef.org. *Bienvenue sur le site de la FIDEF!* -. [online] Disponibil la: <<http://fidef.org/>> [Accesat 21 aprilie 2018].

Ifac.org. *IFAC* |. [online] Disponibil la: <<https://www.ifac.org/>> [Accesat 23 aprilie 2018].

Ifac.org. *Romania / IFAC*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifac.org/about-ifac/membership/country/romania>> [Accesat 7 aprilie 2018].

Ifrs.org.. *IFRS*. [online] Disponibil la: <<http://www.ifrs.org/>> [Accesat 22 aprilie. 2018].

Insse.ro, 2017. *IPC - serii de date*. [online] Disponibil la: <<http://www.insse.ro/cms/ro/content/ipc-serii-de-date>> [Accesat 8 iunie 2018].

LegeAZ, 2012. *Art. 1481 Noul cod civil Obligațiile de mijloace și obligațiile de rezultat. Condițiile plății. Plata*. [online] Disponibil la: <<https://legeaz.net/noul-cod-civil/art-1481-obligatiile-de-mijloace-si-obligatiile-de-rezultat-conditiile-platii-plata>> [Accesat 25 mai 2018].

Ministerul Finanțelor Publice (MFP), 2017. *Programul de verificare privind posibile fapte de publicitate înșelătoare și publicitate comparativă interzisă, Trimestrul I al anului 2017* [online] Disponibil la: <http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/buget/sitebuget/ajutordestat/actiuni_publins_20062017.pdf> [Accesat 25 mai 2018].

Morgan, D. L., 2018. *90% Confidence Interval Acceptable?*. [online] Disponibil la: <https://www.researchgate.net/post/90_Confidence_Interval_Acceptable> [Accesat 12 ianuarie 2018].

News.ro., 2016. *Șova (CECCAR): Contabilul viitorului va trebui să aibă abilități digitale și să devină un confident al antreprenorului*. [online] Disponibil la: <<https://www.news.ro/economic/sova-ceccar-contabilul-viitorului-va-trebuie-sa-aiba-abilitati-digitale-si-sa-devina-un-confident-al-antreprenorului-1922404423002016091215574412>> [Accesat 16 aprilie 2018].

Sora, A. F., 2011. *Evoluția calificărilor din învățământul universitar românesc 1968-2011*. [online] Disponibil la: <http://www.invatamant-superior.ro/wp-content/uploads/2013/08/Raport_istoria_calificarilor.pdf> [Accesat 11 februarie 2019].

Zf.ro., 2017. *INS: Două din trei gospodării din România au acces la internet, iar 65% au calculator.* [online] Disponibil la: <<http://www.zf.ro/business-hi-tech/ins-doua-din-trei-gospodarii-din-romania-au-acces-la-internet-iar-65-au-calculator-16841020>> [Accesat 12 iunie 2018].

Ziaruldeiasi.ro, 2016. *Expertul contabil trebuie să învețe marketing, să comunice și să își educe clientul.* [online]. Disponibil la: <<https://www.ziaruldeiasi.ro/stiri/a-expertul-contabil-trebuie-sa-invete-marketing-sa-comunice-si-sa-isi-educe-clientula--145406.html>> [Accesat 25 mai 2018].